

**Jaarverslag en
jaarrekening 2018**

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	3
Deel A JAARVERSLAG	5
Voorwoord	7
Leeswijzer	9
Financieel resultaat	10
Deel A.1 PROGRAMMAVERANTWOORDING	12
Programma 1 Burger, Bestuur en Openbare orde & veiligheid	13
Portefeuillehouder H. Jager	13
Programma 2 Beheer openbare ruimte en milieu	16
Programma 3 Onderwijs, sport en jeugdzorg	20
Programma 4 Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk en inkomen	23
Programma 5 Zorg, welzijn en Cultuur	27
Programma 6 Ruimtelijke ontwikkeling	29
Programma 7 Belastingen en Financiën	31
Overige onderdelen programmaplan	36
Deel A.2 PARAGRAFEN	38
Paragraaf A Lokale Heffingen	39
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing	44
Paragraaf C Onderhoud Kapitaalgoederen	49
Paragraaf D Financiering	54
Paragraaf E Bedrijfsvoering	58
Paragraaf F Verbonden Partijen	61
Paragraaf G Grondbeleid	70
Deel B JAARREKENING	73
B.1 Balans per 31 december 2018	74
B.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2018	76
B.3 Toelichtingen	78
Bijlage 1. Taakveldenoverzicht	91
Bijlage 2. Overzicht SISA	93
Bijlage 3. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	97
FASTSTELLINGSBLAD	99

Deel A JAARVERSLAG

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2018. In het jaarverslag legt het college inhoudelijk verantwoording af over het gevoerde beleid en in de jaarrekening is de financiële verantwoording opgenomen. De verantwoording leggen we af zodat u als gemeenteraad de controlerende taak goed kunt vervullen. In het jaar 2018 zijn veel doelen behaald met de financiële middelen die daarvoor beschikbaar waren. Tegelijk is het resultaat over 2018, door een aanvulling op de voorziening van voormalige bestuurders, en de ontwikkeling van het eigen vermogen negatief. In dit voorwoord lichten we slechts een tipje van de sluiter op van de ontwikkelingen in het achterliggende kalenderjaar; bij het lezen van het jaarverslag en de jaarrekening, krijgt u het totaaloverzicht.

In maart 2018 waren de gemeenteraadsverkiezingen waarna de samenstelling van de raad deels veranderde en de samenstelling van de coalitie en wethouders van het college volledig veranderde. Als basis voor de nieuwe coalitie en raadsperiode werd in mei 2018 het bestuursakkoord 'Grensverleggend besturen' door de coalitie gepresenteerd en besproken in de gemeenteraad.

Bij 'grensverleggend besturen' krijgen ideeën, kennis en initiatieven uit de samenleving de ruimte, denken we in oplossingen en proberen we die uit. Het belangrijkste uitgangspunt gaat daarom over bestuurlijke vernieuwing: het sluiten van samenlevingsakkoorden. Voortbordurend op 'Zo Buiten Zo Binnen' wordt er verder gegaan de samenleving vaker, eerder en intensiever te betrekken bij beleid. Dit betekent een andere manier van denken en werken voor raad, college, organisatie én inwoners(groepen): dit is een leerproces waarin we in 2018 stappen hebben gemaakt door onder andere tijdens themabijeenkomsten van de raad goed met elkaar door te praten over wat we met elkaar verstaan onder samenlevingsakkoorden én waar we – omdat niet alles tegelijk en in een keer opgepakt kan worden – prioriteit aan geven. Hierbij is de combinatie gemaakt met de invoering van de nieuwe Omgevingswet; een nieuwe wet waarbij óók de slag wordt gemaakt naar het beleggen van het initiatief in de samenleving, bij de inwoner of ondernemer.

Wat wellicht alweer een beetje naar de achtergrond verdwenen is, is de zomer van 2018. We (her)kennen inmiddels bijzondere weersomstandigheden zoals sneeuw tijdens Pasen en 10 graden tijdens Kerst, maar zo'n lange warme en droge periode als in de zomermaanden van 2018 was wel erg uitzonderlijk. Weersomstandigheden die tot bijzondere maatregelen leidden voor bijvoorbeeld de landbouw (beregeningsverbod), een algemene oproep géén open vuur te gebruiken (denk na voordat de barbecue aangestoken wordt) en een landelijke campagne 'wees zuinig met water'. Door de extreme droogte was een hete uitlaat al genoeg om een bermbrand te veroorzaken en waar we altijd bijzondere aandacht voor hebben in de rampenbestrijding werd waarheid: een natuurbrand in het Drents-Friese Wold bij Wateren.

Naast beleidsontwikkeling en –uitvoering is de lokale overheid er natuurlijk óók voor het bieden van diverse producten en diensten: van het uitreiken van een identiteitskaart en of gehandicapten-parkeerkaart tot een evenementenvergunning, van het strooien en sneeuwvrij maken van wegen tot het sluiten van een huwelijk, van het doorlopen van een bestemmingsplanprocedure tot het werven van nieuw personeel. Niet alleen de bestuursstijl verandert doordat de samenleving verandert, óók de wijze waarop de organisatie ingericht is én samenwerkt met de inwoners, is voortdurend in beweging. Met het oog op optimalisatie van de dienstverlening, zijn er ook weer investeringen gedaan in de organisatie en de bedrijfsvoering, die indirect gericht zijn op onze inwoners.

Het resultaat 2018 valt lager uit dan verwacht op basis van de Najaarsrapportage: dit wordt toegelicht in het onderdeel financieel resultaat. Tegelijkertijd kent het jaar, voor het eerst sinds lange tijd, een negatief resultaat. Vooral het sociaal domein domineert, waarbij in de jeugdzorg de 'solidariteit' onzekerheden kent. Daarom zullen we scherp aan de wind moeten varen. Hoewel voor de aankomende jaren de begroting 2019 met een positief sluitend meerjaren-resultaat is opgesteld, leiden autonome ontwikkelingen in 2019 tot een veranderende financiële realiteit die noodzaakt dat we keuzes maken om dit resultaat positief te houden. Een (politieke) discussie over (her)prioritering, fasering van activiteiten en met name investeringen ligt (op basis van de toekomstige ontwikkeling van de solvabiliteit) voor de hand. Bij de behandeling van de Voorjaarsrapportage 2019 gaan wij dit gesprek graag met uw raad aan, voor een stabiele financiële toekomst van Westerveld.

Wij wensen u veel plezier bij het lezen van deze jaarstukken.

College van burgemeester en wethouders van Westerveld

Leeswijzer

Deze jaarstukken bestaan uit twee onderdelen: het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag omvat de inhoudelijke verantwoording, de jaarrekening omvat de financiële verantwoording. De jaarstukken zijn opgesteld in overeenstemming met de grondslagen van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (hierna: BBV) en zijn gecontroleerd door accountantskantoor Baker Tilly.

Deel A: Jaarverslag

Dit deel start met de bestuurlijke samenvatting waarin het resultaat over 2018 op hoofdlijnen wordt verklaard.

Deel A - 1: Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bestaat uit de zeven programma's van de gemeente gevolgd door een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de kosten van overhead, het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien.

In de cijfermatige financiële overzichten staat een minteken voor baten en staan positieve getallen voor lasten. In de somregels staat een minteken voor een voordelig totaal en staat een positief getal voor een nadelig totaal.

Per programma wordt aangegeven wat we hebben bereikt, wat we daarvoor hebben gedaan en wat het heeft gekost. Bij het onderdeel 'wat hebben we bereikt' staat een toelichting die ingaat op de visie uit de begroting van dat betreffende programma, daarnaast worden de beleidsindicatoren vermeld. De beleidsindicatoren hebben 31 december 2018 als peildatum en zijn terug te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl. Bij het onderdeel 'wat hebben we daarvoor gedaan' worden de doelen uit de begroting en de geboekte voortgang in het jaar 2018 weergegeven. Bij het onderdeel 'wat heeft het gekost' staat het financieel overzicht van alle producten die in 2018 zijn gerealiseerd. Verschillen tussen de 'raming 2018 na wijziging' en de 'realisatie 2018' groter dan € 50.000 worden op productniveau voorzien van een toelichting. Geringe afrondingsverschillen kunnen zich voordoen omdat bedragen worden afgerond op 1.000-tallen. Vervolgens wordt per investering aangegeven hoeveel geld er is uitgegeven en wordt de uitgave toegelicht. Wanneer een project in 2018 is afgerond en in gebruik is genomen, dan worden de kapitaallasten vanaf 2019 ten laste van het exploitatieresultaat gebracht. Van de investeringen die in 2018 niet zijn afgerond wordt het krediet overgeheveld naar 2019. Als de werkelijke kosten lager zijn dan het verstrekte krediet, dan komt het restantkrediet te vervallen. Afwijkingen op de kredieten groter dan 10% of € 50.000 worden toegelicht.

Deel A - 2: Paragrafen

De paragrafen bevatten een dwarsdoorsnede van alle programma's van het jaarverslag, waarbij wordt ingegaan op de relevante beleids- en beheeraspecten. De paragrafen betreffen: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. Al onze paragrafen zijn voorgeschreven door het BBV.

Deel B: Jaarrekening

Dit hoofdstuk bevat de jaarrekening 2018 en bestaat uit de balans per 31 december 2018 en het overzicht van baten en lasten over het verslagjaar. In de toelichtingen staan de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, de toelichting op de balans en het overzicht van baten en lasten.

Deel C: Bijlagen

In het laatste hoofdstuk zijn de verplichte bijlagen opgenomen. Dit deel omvat het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (nieuwe programma indeling), de Single information Single audit (hierna: SiSa) en de controleverklaring van de (onafhankelijke) accountant.

De jaarstukken worden afgesloten met het Vaststellingsblad.

Financieel resultaat

Bij het opstellen van de primitieve begroting 2018 is uitgegaan van een rekeningssaldo na bestemming van € 248.000 voordelig. Na de wijzigingen in de Najaarsrapportage 2017, de Voorjaarsrapportage 2018, de Najaarsrapportage 2018 en de overige begrotingswijzigingen in 2018 was het te verwachten resultaat € 939.000 nadelig. Het werkelijke resultaat 2018 is uitgekomen op € 2.387.000 nadelig. In onderstaande tabel wordt dit verloop weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018	Vershil
1	Burger & bestuur en openbare orde & veiligheid	3.169	3.003	4.455	1.452
2	Beheer openbare ruimte en milieu	3.941	3.765	4.095	330
3	Onderwijs, sport en jeugdzorg	7.148	7.708	7.139	-569
4	Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	6.420	6.650	6.721	71
5	Zorg, welzijn en cultuur	7.196	7.774	7.379	-395
6	Ruimtelijke ontwikkeling	1.168	1.730	1.225	-505
7	Financiën en Belastingen	-27.111	-26.603	-27.426	-823
Resultaat voor bestemming		1.931	4.027	3.588	-439
Mutatie op de reserves		-2.183	-3.088	-1.201	1.887
Resultaat na bestemming		-252	939	2.387	1.448

Het resultaat over 2018 is opgebouwd uit voor- en nadelen op de verschillende programma's. Bij de Voorjaarsrapportage 2019 komen we met voorstellen over de structurele doorwerking hiervan.

Voor een complete analyse van de afwijkingen wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Toelichting afwijkingen Sociaal domein

Door een onvoorziene toename van de uitgaven voor jeugd en WMO (zorgbeleid) in het vierde kwartaal van 2018 is er een nadelig resultaat ontstaan van € 1.074.000 op het Sociaal domein. De totale (gerealiseerde) uitgaven voor het Sociaal domein zijn € 2,8 miljoen hoger dan dat er via de integratie uitkeringen van het Rijk beschikbaar is. Daaruit volgt dat alle integratie uitkeringen volledig zijn benut voor de taken in het Sociaal domein. Zie onderstaand overzicht:

Bedragen x € 1.000

Analyse Sociaal domein	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroot 2018	Realisatie 2018	Tekort 2018
03.04 - Jeugdhulp	3.940	3.693	3.971	4.471	-500
04.06 - Werkvoorziening	3.196	3.237	2.847	2.866	-19
04.07 - Participatie	525	478	648	722	-74
05.01 - Zorgbeleid	6.095	5.311	5.389	5.870	-481
Totale uitgaven Sociaal domein	13.756	12.719	12.855	13.929	-1.074
Integratieuitkering Sociaal domein	-11.786	-11.185	-11.125	-11.125	
Bijdrage vanuit de algemene middelen	1.970	1.534	1.730	2.803	

De bestemmingsreserve Sociaal domein bedraagt per ultimo 2018 € 2.923.000. Eerder is besloten deze bestemmingsreserve in 2019 vrij te laten vallen naar de algemene reserve.

Ten opzichte van 2017 zijn de lasten voor het sociale domein in 2018 € 1.210.000 hoger met een totaal van € 13,9 miljoen, waarmee de lasten in 2018 uitkomen op een vergelijkbaar niveau als in 2016. De integratie uitkering sociaal domein in 2018 is ten opzichte van 2016 gedaald.

De lasten voor het sociale domein zijn 26% van de totale begroting. Bij toenemende kosten, zonder extra bijdragen van het Rijk of zonder maatregelen om binnen beschikbare budgetten te blijven, dreigt een verdere uitzetting van het sociale domein ten koste te gaan van andere publieke taken van de gemeente, zoals bijvoorbeeld sport, onderwijs, groen en wegen. Het sociaal domein domineert daarmee de begroting en kent binnen de jeugdzorg onzekerheden voor wat betreft de uitkomsten van de tussen gemeenten onderling afgesproken solidariteit.

Ontwikkeling Eigen Vermogen en solvabiliteit

De vermogens positie (het eigen vermogen) van de gemeente daalt met € 3,6 miljoen. Enerzijds wordt dit veroorzaakt door het rekening resultaat van € 2,4 miljoen negatief en anderzijds daalt het eigen vermogen door mutaties (meer onttrekkingen aan) van de bestemmingsreserve van € 1,2 miljoen. De solvabiliteit daalt daardoor eveneens. Nu tot onder de 50%. Zie voor een nadere toelichting de paragraaf weerstandsvermogen.

Ontwikkeling Eigen vermogen	2017	2018	Mutatie
Som van Algemene reserve en bestemmingsreserve	24.794	21.206	-3.588
Balans totaal	43.044	45.704	
Solvabiliteit	57,6%	46,4%	-11,2%

Resultaatbestemming

Het exploitatieresultaat voor bestemming is € 3.588.000 negatief. Na verwerking van de mutaties uit de reserves waarvoor de gemeenteraad eerder besluiten heeft genomen, resteert een resultaat van € 2.387.000 negatief.

Bedragen x € 1.000

Resultaatbestemming	2018
Resultaat voor bestemming	-3.588
Af: mutatie reserves uit eerder genomen besluiten (zie voor een specificatie programma 7)	1.201
Resultaat 2018	-2.387
<u>Financiële gevolgen voor het boekjaar 2018:</u>	
Af: toevoeging aan bestemmingsreserve huishoudelijk afval	-51
Per saldo te onttrekken aan de algemene reserve	-2.438

Toelichting resultaatbestemming

Wij stellen voor om € 51.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve huishoudelijk afval. We stellen voor om het resterende resultaat van € 2.438.000 te onttrekken aan de algemene reserve.

Overdekking afvalverwijdering en –verwerking

Op een budget van circa € 2 miljoen is in totaal sprake van een overdekking van € 51.000. het betreft een gesloten (dekking)systeem. Door de overdekking toe te voegen aan de bestemmingsreserve huishoudelijk afval wordt de kostendekkendheid van 100% hersteld. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar programma 2 en de paragraaf lokale heffingen.

Deel A.1 PROGRAMMAVERANTWOORDING

Programma 1
Portefeuillehouder

Burger, Bestuur en Openbare orde & veiligheid
H. Jager

Producten

1. Bestuurlijke ondersteuning
2. Gemeentelijke samenwerking
4. Burgerzaken
5. Brandweer
6. Integrale veiligheid
7. Maatschappelijke initiatieven

Wat hebben we bereikt?

De ontwikkelijnen voor dienstverlening zijn uitgezet in de Informatiebeleidsvisie 2018-2020. Centraal hierbij staan de Westerveldse belevingsprincipes, waarbij de beleving van de klant centraal staat. We vinden het belangrijk dat de klant onze dienstverlening zo hoog mogelijk waardeert, wat is verwoord in de missie en visie van de gemeente.

We zijn in 2018 gestart met het project vanuit regionale aanpak ondermijning. Dit project is verbonden aan het project vitale vakantieparken. In 2018 zijn opnieuw veel initiatieven vanuit de samenleving ondersteund vanuit de subsidieregeling maatschappelijke initiatieven.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	70,00	82,00
Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,30	1,50
Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,90	4,40
Veiligheid	Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	2,10	2,50
Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2,10	4,10

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 tenminste hetzelfde opkomstpercentage als in 2014 realiseren.	Voor de gemeenteraadsverkiezingen 2018 gaan we opkomst bevorderende activiteiten ondernemen, zoals het gebruik van een stemwijzer, een verkiezingskrant en inzet van sociale media.
Resultaat 2018	
Bij de verkiezingen in 2014 was de opkomst 62,02%, bij de verkiezingen in 2018 was de opkomst gestegen naar 62,3%. Daarmee is dit doel gerealiseerd. Om de opkomst te bevorderen is veel gebruik gemaakt van MijnStem, de verkiezingskrant en sociale media.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het vasthouden of verbeteren van de waardering van de klanttevredenheid.	Klanttevredenheidsonderzoek naar publieke dienstverlening uitvoeren en de verbeterpunten hieruit oppakken. Ontwikkelijnen voor dienstverlening van de gemeente Westerveld tot 2025 vaststellen.
Resultaat 2018	
In 2018 zijn we gestart met het ontwikkelen van de opvolger van de servicenormen. Aangezien we het klantbelevingsonderzoek willen laten aansluiten op onze nieuwe Westerveldse belevingsprincipes is het budget bij de Najaarsrapportage van 2018 overgeheveld naar 2019. De ontwikkelijnen voor dienstverlening hebben we uitgezet in de Informatiebeleidsvisie 2018-2020 en brengen we in uitvoering in het Programma Westerveld 2020. Tijdens een commissie-vergadering in januari 2019 zijn deze ontwikkelijnen toegelicht.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Risico's op overlast van hennepcultuur, mensenhandel en criminaliteit bij de recreatieparken verder terug dringen.	Intensivering van bestaande controles bij de recreatieparken.
Resultaat 2018	
Voor de realisatie van dit doel hebben wij in 2018 samengewerkt op regionaal en provinciaal niveau. Samen met de ketenpartners onder andere RIEC, politie, Openbaar Ministerie is gestart met het project ondermijning. Het project vitale vakantieparken heeft raakvlakken met het project ondermijning.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Verbreden van ZoBuitenZoBinnen.	Op basis van de evaluatie de subsidieregeling voor Maatschappelijke initiatieven aanpassen.
Resultaat 2018	
De algemene subsidieverordening is aangepast. Er is een start gemaakt met de uitwerking van de uitvoeringsregels maatschappelijke initiatieven, deze zullen in 2019 vastgesteld worden. In 2018 hebben we meer aanvragen vanuit de samenleving ontvangen dan in 2017, hierbij is het merendeel van de aanvragen gehonoreerd en een aantal aanvragen zijn doorgeschoven en worden in 2019 uitgevoerd.	

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018	Vershil
01.01 - Bestuurlijke ondersteuning	Lasten	1.374	1.535	3.007	-1.472
	Baten	26	212	209	3
	Saldo	1.348	1.323	2.798	-1.475
01.02 - Gemeentelijke samenwerking	Lasten	43	91	94	-3
	Baten	-	-	-	-
	Saldo	43	91	94	-3
01.04 - Burgerzaken	Lasten	476	483	500	-17
	Baten	345	370	374	-4
	Saldo	131	113	126	-13
01.05 - Brandweer	Lasten	1.141	1.137	1.147	-10
	Baten	27	8	8	-
	Saldo	1.114	1.129	1.139	-10
01.06 - Integrale veiligheid	Lasten	193	178	172	6
	Baten	8	8	11	-3
	Saldo	185	170	161	9
01.07 - Maatschappelijke initiatieven	Lasten	348	227	216	11
	Baten	-	50	79	-29
	Saldo	348	177	137	40
Saldo programma 1		3.169	3.003	4.455	-1.452

Toelichting

01.01 – Bestuurlijke ondersteuning (per saldo een nadeel -1.475K)

Voor de toekomstige pensioen- en wachtgeldverplichtingen van voormalige bestuurders is een voorziening gevormd. Jaarlijks wordt beoordeeld of deze voorziening toereikend is. Op basis daarvan wordt in 2018 een aanvulling gedaan van € 562.000. Daarnaast zijn de verplichtingen berekend voor drie bestuurders die in 2018 zijn afgetreden. Daarvoor wordt € 871.000 toegevoegd aan de voorziening voormalige bestuurders.

Programma 2
Portefeuillehouder

Beheer openbare ruimte en milieu
H. Doeven

Producten

1. Wegen
2. Groen en water
3. Overige ruimte
4. Verkeersveiligheid
5. Milieubeleid
6. Duurzaamheid
7. Reiniging
8. Riolering

Wat hebben we bereikt?

Een groot aantal projecten voor een duurzame, aantrekkelijke en veilige openbare ruimte zijn in samenspraak met onze inwoners en andere stakeholders afgerond.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	164,00	155,00
Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	5,70	19,10

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
We willen Westerveld als fietsgemeente op de kaart zetten en houden.	Het visiedocument fietsplan Westerveld inclusief uitvoeringsplan aanbieden aan de Gemeenteraad.
Resultaat 2018	
De inventarisatie voor het fietsplan heeft deels plaatsgevonden. Het fietsplan zal onderdeel worden van het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) dat in 2019 wordt aangeboden aan de gemeenteraad.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Samen met de inwoners en andere stakeholders een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte realiseren.	Herinrichting openbare ruimte: - Moleneinde/Lheeweg in Dwingeloo; - Ruimtelijk actieplan Havelte (o.a Piet Soerplein en de Brink); - Brinkenplan Diever (kwaliteitsimpuls kern Diever); - Reconstructie groen Meerkamp Havelte; - Evenemententerrein Dwingeloo geschikt maken voor gebruik; - M.A. van Naamen van Eemneslaan.

Resultaat 2018

- Moleneinde/Lheeweg in Dwingeloo is gereed en inmiddels feestelijk geopend.
- Eerste deelproject Ruimtelijk actieplan Havelte (Piet Soerplein) is afgerond. De volgende deelprojecten omgeving Brink en omgeving Beukenlaan/Hofweg zijn opgestart.
- Het definitief ontwerp van het Brinkenplan Diever is klaar en bevindt zich nu in de aanbestedingsfase.
- Reconstructie groen Meerkamp Havelte is afgerond.
- Evenemententerrein Dwingeloo is in november afgerond.
- De uitvoering van de M.A. van Naamen van Eemneslaan is in 2018 in uitvoering genomen en wordt in 2019 afgerond.

Doel**Wat gaan we daarvoor doen**

Vergroten biodiversiteit.

Opstellen nieuw bermbeheerplan en beheerplan gemeentelijke bossen.
Het inzaaien van bermen met bloemenmengsels.

Resultaat 2018

Het opstellen van een nieuw bermbeheerplan is opgestart waarbij rekening wordt gehouden met het vergroten van de biodiversiteit. Dit jaar zijn we gemeente breed gestart met ecologisch bermbeheer. In Wapserveen zijn bermen ingezaaid met bloemenmengsels en in Vledderveen zijn hierover gesprekken met de dorpsgemeenschap. Het beheerplan gemeentelijke bossen is in samenwerking met de Bosgroep tot stand gekomen en conform uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018	Vershil
02.01 - Wegen	Lasten	3.437	3.484	3.578	-94
	Baten	1.024	1.052	1.120	-68
	Saldo	2.413	2.432	2.458	-26
02.02 - Groen en water	Lasten	1.939	1.878	1.990	-112
	Baten	33	43	11	32
	Saldo	1.906	1.835	1.979	-144
02.03 - Overige ruimte	Lasten	488	487	546	-59
	Baten	275	275	287	-12
	Saldo	213	212	259	-47
02.04 - Verkeersveiligheid	Lasten	462	442	458	-16
	Baten	302	302	302	-
	Saldo	160	140	156	-16
02.05 - Milieubeleid	Lasten	28	28	23	5
	Baten	-	-	-	-
	Saldo	28	28	23	5
02.06 - Duurzaamheid	Lasten	100	77	63	14
	Baten	-	-	1	-1
	Saldo	100	77	62	15
02.07 - Reiniging	Lasten	1.763	1.781	1.801	-20
	Baten	2.164	2.265	2.291	-26
	Saldo	-401	-484	-490	6
02.08 - Riolering	Lasten	2.418	2.420	1.832	588
	Baten	2.896	2.895	2.184	711
	Saldo	-478	-475	-352	-123
Saldo programma 2		3.941	3.765	4.095	-330

Toelichting

02.02 – Groen en water (per saldo een nadeel -144K)

Op groen en water is er een nadeel van € 144.000. Er is meer uitgegeven aan onderhoud groenvoorzieningen € 99.000, boom verzorging € 29.000 wat te wijten is aan de grote droogte van de afgelopen zomer waardoor extra besproeiing en herplanting nodig was. Verder was er meerwerk bij openbaar groen De Meerkamp in Havelte. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt voor het bestrijden van de eikenprocessierups € 16.000.

02.08 – Riolering (per saldo een nadeel -123K)

Een groot deel van de investeringen op riolering is doorgeschoven naar de komende jaren, dit om een integrale aanpak in de uitvoering van herinrichtingsplannen mogelijk te maken. Daarbij zijn ook de investeringen voor afkoppelen doorgeschoven om de herinrichtingsplannen gelijktijdig klimaatbestendig in te richten.

De geplande vervanging van persleidingen was na een nader kwaliteitsonderzoek voorlopig niet noodzakelijk.

In de begroting was rekening gehouden met een hogere investeringslast en dus ook groter voordeel met de verrekening van de BTW. Nu dat niet het geval is, ontstaat er een nadeel ten opzichte van de begroting.

Investerings

Investerings programma 2	Oorspr. jaar	Oorspr. krediet	1-1-2018	Besteed in 2018	Afgerond 2018	31-12-2018
a. Reconstructie weg Lhee-Kraloo	2012	425.000	42.296	-	Ja	42.296
b. Vervanging en reconstructie wegen	2017	450.000	450.000	445.803	Ja	4.197
c. Vervanging en reconstructie wegen	2018	627.585	627.585	175.285	Nee	452.300
d. Herinrichten Vledderweg en Dorpsstraat Vledder	2015	717.655	21.459	10.681	Ja	10.778
e. Reconstructie dorpskern Diever	2017	1.750.000	1.618.615	458.461	Nee	1.160.154
f. Kwaliteitsimpuls fietspaden	2017	329.763	325.463	234.862	Nee	90.601
g. Fietspad De Vennen - De Mussels	2017	775.000	702.183	659.734	Nee	42.449
h. Eursingerkerkweg Havelte	2017	75.000	75.000	84.931	Nee	-9.931
i. Moleneinde/Lheeweg	2017	202.940	404.126	299.679	Nee	104.447
j. Vervanging M.A. Naamen van Eemneslaan	2018	460.000	460.000	181.561	Nee	278.439
k. Ruimtelijk Actie Plan Havelte	2017	1.200.000	1.324.491	838.134	Nee	486.357
l. Uitvoering licht- en duisternisplan	2011	1.795.000	302.050	267.791	Nee	34.259
m. Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken	2018	15.000	15.000	3.825	Nee	11.175
n. Evenemententerrein en Brink Dwingeloo	2018	200.000	200.000	161.274	Nee	38.726
o. Riolering vrijval	2016	171.200	2.753	2.753	Ja	0
p. Riolering vrijval	2017	304.700	173.378	31.302	Nee	142.076
q. Riolering vrijval	2018	237.363	237.363	34.004	Nee	203.359
r. Riolering drukriolering bouwkundig	2017	35.000	23.532	3.925	Ja	19.607
s. Riolering drukriolering mech/elektr	2017	80.000	34.815	529	Ja	34.286
t. Riolering drukriolering mech/elektr	2018	33.000	33.000	14.948	Ja	18.052
u. Riolering persleiding	2018	176.000	176.000	-	Ja	176.000
v. Stedelijk watersysteem	2016	46.600	19.149	19.557	Ja	-408
w. Stedelijk watersysteem	2018	46.600	46.600	36.083	Nee	10.517
x. Milieumaatregelen/afkoppelen	2016	178.000	8.563	8.563	Ja	-0
y. Milieumaatregelen/afkoppelen	2017	150.000	9.350	9.350	Ja	0
z. Mileumaatregelen/afkoppelen	2018	150.000	150.000	302	Nee	149.698
aa. Begraafplaatsadministratie	2018	30.000	30.000	21.229	Nee	8.771
		10.661.406	7.512.771	4.004.567		3.508.204

Toelichting

r. Riolering drukriolering bouwkundig (voordeel 20K)

s. Riolering drukriolering mech/elektr (voordeel 34K)

t. Riolering drukriolering mech/elektr (voordeel 18K)

Na inspectie van bovenstaande investeringen is gebleken dat geen verdere maatregelen nodig zijn.

u. Riolering persleiding (voordeel176K)

De persleidingen zijn onderzocht, daaruit is gebleken dat op dit moment geen maatregelen nodig zijn.

Programma 3
Portefeuillehouder

Onderwijs, sport en jeugdzorg
H. Doeven

Producten

1. Basisonderwijs
2. Lokaal onderwijsbeleid
3. Sport
4. Jeugdhulp

Wat hebben we bereikt?

De harmonisatie van de wet kinderopvang draagt bij aan een goede ontwikkel- en ontplooiingskansen voor ieder kind. De samenwerking en samenhang tussen onderwijs, de voorschoolse voorzieningen, buitenschoolse activiteiten en de Jeugd(gezondheids)zorg is hierbij van belang.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	-	0,61
Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	20,7	20,2
Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,60	1,90
Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	%	54,80	55,10
Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	0,88	1,29
Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezinnen	% kinderen tot 18 jaar	3,69	5,73
Sociaal domein	Melding kindermishandeling	%	0,68	0,88
Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	63,5	65,2
Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 24 jarigen	1,54	1,80
Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	9,60	11,60
Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,60	1,00
Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,50	0,40

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
In 2018 is de harmonisatie van de wet kinderopvang in Westerveld gerealiseerd.	Afspraken maken met betrokken organisaties over het te voeren beleid en het realiseren van de harmonisatie van de Wet kinderopvang.
Resultaat 2018	
De harmonisatie is gerealiseerd en er zijn afspraken gemaakt met betrokken organisaties.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Realiseren van de dorpshuisfunctie en sportaccommodatie bij Stad & Esch.	Toezen op het realisatie proces van de dorpshuisfunctie en sportaccommodatie zoals die door Stad & Esch zal worden uitgevoerd.
Resultaat 2018	
De sportaccommodatie Stad & Esch is eind 2018 opgeleverd.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Transformatie van het Sociaal domein.	Samen met betrokken partijen (ZbZb) activiteiten en experimenten uitvoeren om de samenwerking met en tussen de (preventieve) algemene voorzieningen te versterken ten behoeve van inwoners.
Resultaat 2018	
In het voorjaar van 2018 zijn zeven experimenten gestart. De uitvoering wordt gemonitord.	

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018	Verschil
03.01 - Basis onderwijs	Lasten	1.052	1.072	1.012	60
	Baten	81	67	35	32
	Saldo	971	1.005	977	28
03.02 - Lokaal onderwijsbeleid	Lasten	579	483	414	69
	Baten	54	102	139	-37
	Saldo	525	381	275	106
03.03 - Sport	Lasten	1.859	2.488	1.534	954
	Baten	178	137	118	19
	Saldo	1.681	2.351	1.416	935
03.04 - Jeugdhulp	Lasten	3.971	3.971	4.471	-500
	Baten	-	-	-	-
	Saldo	3.971	3.971	4.471	-500
Saldo programma 3		7.148	7.708	7.139	569

Toelichting

03.02 – Lokaal onderwijsbeleid (per saldo een voordeel 106K)

Bij het peuterspeelzaalwerk is € 20.000 meer aan huuropbrengst ontvangen dan begroot stond. Dit wordt veroorzaakt door een boekhoudkundige wijziging die een relatie heeft met het basisonderwijs. Daarnaast is € 48.000 overgebleven op het budget subsidies peuterspeelzaalwerk doordat er een bedrag van € 37.000 aan subsidie over 2017 terugontvangen is door een lagere bezetting en er daarnaast minder is uitgegeven dan begroot. Verder is er op onderwijskansenbeleid € 27.000 minder uitgegeven dan de door het Rijk versterkte vergoeding. Door de harmonisatie wordt een deel van de kinderopvang vergoed via de kinderopvangtoeslag. Daarmee komen deze kosten niet meer voor rekening van de gemeente.

03.03 - Sport (per saldo een voordeel 935K)

Het beschikbare krediet voor de bouw van een sportaccommodatie en ontmoetingsruimte bij Stad en Esch is nog niet geheel besteed in 2018. De sportaccommodatie is eind december 2018 opgeleverd en de bouw van de ontmoetingsruimte wordt in het eerste kwartaal 2019 afgerond. Hierdoor is in 2018 € 193.000 minder uitgegeven dan begroot.

Op basis van diverse raadsbesluiten is begroot een onttrekking uit de algemene reserve voor de sportaccommodatie en ontmoetingsruimte Stad en Esch. Door gewijzigde regels over de verwerking van activa is deze onttrekking niet geoorloofd. Daarom valt er € 798.000 vrij ten opzichte van de begroting. In een nieuw raadsvoorstel wordt nu een bestemmingsreserve ingesteld. Dat is verwerkt in deze jaarrekening in programma 7.

Er is € 38.000 meer uitgegeven aan onderhoud sportvelden (o.a. beregenen bij droogte) en sportstimulering dan begroot.

Voor de beweegcoaches is ten onrechte een bijdrage van € 20.000 vanuit de GIDSGelden van het Rijk geraamd, deze bijdrage is eveneens begroot en ontvangen in programma 7.

03.04 - Jeugdhulp (per saldo een nadeel -500K)

De overschrijding wordt voor een groot deel (€ 458.000) veroorzaakt door de afspraken rond solidariteit. Dit jaar zijn er dubbele lasten door een afrekening van de solidariteit over 2017 en 2018. Daarnaast zijn door inzet zwaardere zorg, de zorgkosten toegenomen ten opzichte van 2017.

Investerings

Investerings programma 3	Oorspr. jaar	Oorspr. krediet	1-1-2018	Besteed in 2018	Afgerond 2018	31-12-2018
a. Renovatie trainingsveld Darp	2018	33.615	33.615	0	Nee	33.615

Toelichting

Door personele wijzigingen heeft de renovatie van dit trainingsveld niet plaats gevonden. In 2019 zal een beoordeling plaatsvinden welke trainingsvelden gerenoveerd moeten worden. Hiervoor wordt dit krediet ingezet.

Het krediet van deze investering wordt daarom overgeheveld naar 2019.

Programma 4	Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk en inkomen
Portefeuillehouder	J.Y.A. de Haas

Producten

1. Lokale economie
2. Toerisme en Recreatie
4. Inkomensvoorziening
5. Minimabeleid
6. Werkvoorziening
7. Participatie

Wat hebben we bereikt?

Samen met het bedrijfsleven hebben wij een samenwerkingsagenda opgesteld en activiteiten ontplooid, zoals de ondernemersfair in Frederiksoord. In 2018 is het gelukt om het aantal dagtoeristen dat naar de gemeente Westerveld komt te verhogen, mede door een aantal culturele evenementen, zoals Into Nature. Daarnaast richten wij ons op duurzame (arbeids-)participatie. De inzet van de gemeente is gericht op het verminderen van maatschappelijke achterstanden en het bevorderen van economische en maatschappelijke zelfredzaamheid. Hierbij wordt blijvend uitvoering gegeven aan het plan van aanpak van de IGSD.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Economie	Functiemenging	Verhouding tussen banen en woningen in %	52,60	49,60
Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	178,60	130,80
Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners	824,00	706,40
Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	20,40	38,70
Sociaal domein	Personen met een lopend re-integratietraject	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	23,90	25,80

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Verbetering van de dienstverlening aan de ondernemers (nu cijfer 6,2; ambitie 2018 is 7,0).	Op basis van de aanbevelingen uit de Ondernemerspeiling 2016 worden de interne processen verbeterd.
Resultaat 2018	
In november hebben wij met de ondernemers een samenwerkingsagenda opgesteld, waaraan uitvoering wordt gegeven.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Lokale economie versterken.	Uitvoering geven aan het beleidsplan lokale economie.
Resultaat 2018	
Er zijn bijeenkomsten geweest met de economische denktank voor de input op de economische beleidsthema's. De uitkomsten zijn gepresenteerd aan de gemeenteraad. De uitkomsten worden verwerkt in de samenlevingsakkoorden.	

Doel		Wat gaan we daarvoor doen	
Realiseren van meer toeristische bezoekers in onze gemeente.		Gerichte ondersteuning met als doel een kwaliteitsverbetering van toeristische bedrijven.	
Resultaat 2018			
Twee toeristeninformatiekantoren zijn ondergebracht bij de bezoekerscentra toegangspoort Holtingerveld en het huis van weldadigheid. Het internationale kunstproject Into nature heeft circa 20.000 bezoekers naar ons gebied getrokken. Via Koloniecavés zijn ondernemers betrokken en voorbereid op de grote bezoekersaantallen. Ook hierdoor zijn de overnachtingen en bestedingen toegenomen, de cijfers zijn verwerkt in het Ecorys rapport. Bij de bedrijfsbezoeken is de kwaliteitsverbetering een vast agendapunt en wijzen wij ondernemers op de subsidiemogelijkheden die er zijn. We geven uitvoering aan het Drentse convenant vitale vakantieparken en er is een lokaal actieprogramma opgezet. Wij doen mee aan het LEADER-programma Zuid West Drenthe gericht op het versterken van de vrijetijdseconomie.			

Doel		Wat gaan we daarvoor doen	
Verhogen van de participatie van inwoners met een minimum inkomen.		Blijvend uitvoering geven aan de armoedeagenda. Bij de uitvoering van de participatiewet de factoren werk en zorg met elkaar verbinden.	
Resultaat 2018			
Op basis van de armoedeagenda is er planmatig gewerkt aan het vergroten van de bekendheid van minima- en kind regelingen in de gemeente Westerveld. Het gebruik van minimaregelingen is in 2018 toegenomen. Middels de methodiek Werkstap hebben we inzicht gekregen in de participatiegraad van de doelgroep en gericht trajecten in kunnen zetten en participatie kunnen vergroten.			

Doel		Wat gaan we daarvoor doen	
Verminderen van het aantal mensen met een uitkering op grond van de participatiewet met 7,5% ten opzichte van 1 januari 2017.		Het promoten van de doelgroep bij, en het ontzorgen van, (lokale) werkgevers.	
Resultaat 2018			
Het aantal mensen met een uitkering op grond van de participatiewet is per 31 december 2018 met 2,4% afgenomen ten opzichte van 1 januari 2017.			

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018	Vershil
04.01 - Lokale economie	Lasten	434	1.108	1.012	96
	Baten	22	22	5	17
	Saldo	412	1.086	1.007	79
04.02 - Toerisme en Recreatie	Lasten	432	555	516	39
	Baten	-	1	2	-1
	Saldo	432	554	514	40
04.04 - Inkomensvoorziening	Lasten	4.169	4.184	4.540	-356
	Baten	3.156	3.520	3.712	-192
	Saldo	1.013	664	828	-164
04.05 - Minimabeleid	Lasten	826	851	784	67
	Baten	-	-	-	-
	Saldo	826	851	784	67
04.06 - Werkvoorziening	Lasten	3.057	2.847	2.866	-19
	Baten	-	-	-	-
	Saldo	3.057	2.847	2.866	-19
04.07 - Participatie	Lasten	680	648	722	-74
	Baten	-	-	-	-
	Saldo	680	648	722	-74
Saldo programma 4		6.420	6.650	6.721	-71

Toelichting

04.01 – Lokale economie (per saldo een voordeel 79)

Er is nog niet voldoende gebruik gemaakt van de bedrijvenregeling. De € 100.000 die is begroot voor de communicatie en promotie is niet volledig besteed en het restant komt vrij te vallen. Het bedrag is halverwege 2018 beschikbaar gesteld. Hierna zijn de plannen gemaakt en deze komen in 2019 in uitvoering. Er is in 2019 weer € 100.000 beschikbaar, waarmee dekking is geborgd.

04.04 – Inkomensvoorziening (per saldo een nadeel -164K)

Voor de uitvoering aan de participatiewet is € 230.000 meer uitgegeven dan begroot. Dit komt door een hogere gemiddelde uitkering per cliënt dan geraamd en het gebruik van loonkostensubsidies die niet in de begroting zijn opgenomen. Het gemiddeld aantal cliënten was geraamd op 236, terwijl in 2018 231 cliënten gemiddeld in de kaartenbak zijn opgenomen. Daar staat een hogere bijdrage van het Rijk tegenover van € 185.000. Deze bijdrage is gebaseerd op het werkelijk aantal cliënten in 2017 en aangezien deze hoger waren dan geraamd is de bijdrage vanuit het Rijk ook hoger.

04.05 – Minima beleid (per saldo een voordeel 67K)

De in het bestuursakkoord gewenste armoederegisseur heeft in 2018 nog geen invulling gekregen. Er valt daarom € 25.000 vrij. Op de bijzondere bijstand is sprake van een voordeel van € 67.000, door een lagere aanspraak op deze voorziening.

De schuldhelpverlening wordt voor ons uitgevoerd door het GKB, de IGSD zorgt mede voor de doorverwijzing. Doordat een wekelijks spreekuur is ingevoerd voor de schuldhelpverlening (welke niet was begroot) heeft een groter aantal cliënten dan geraamd gebruik gemaakt van deze regeling waardoor de begrote uitgaven zijn overschreden.

04.07 – Participatie (Re-integratie) (per saldo een nadeel -74K)

Bij de Najaarsrapportage 2018 is ten onrechte een deel van het budget gekort, waardoor nu een overschrijding is ontstaan.

Investeringsen

Investeringsen programma 4	Oorspr. jaar	Oorspr. krediet	1-1-2018	Besteed in 2018	Afgerond 2018	31-12-2018
a. Project Holtingerpoort	2009	2.095.000	407.824	297.744	Nee	110.080

Toelichting

De werkzaamheden van dit project zijn in 2018 uitgevoerd. De finale afronding vindt plaats in 2019. Het restant krediet wordt daarom overgeheveld naar 2019.

Programma 5
Portefeuillehouder

Zorg, welzijn en Cultuur
J.Y.A. de Haas en H. Doeven

Producten

1. Zorgbeleid
2. Sociaal cultureel werk
3. Vreemdelingenbeleid
4. Cultuurbeleid

Wat hebben we bereikt?

Er is verdere invulling gegeven aan het transformatieproces van het Sociaal domein waaronder de inkoop van de WMO. De WMO wordt nu uitgevoerd met behulp van het elektronisch berichtenverkeer, waardoor de kwaliteit van de informatievoorziening is toegenomen. Ook zijn de Algemene Subsidie Verordening (ASV) en de cultuurvisie vastgesteld.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Sociaal domein	Clienten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	62,00	63,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
De maatwerkvoorzieningen Sociaal domein alleen inzetten waar het echt nodig is.	Voor de realisatie van dit doel gaan we naast de reguliere werkzaamheden ons in 2018 specifiek richten op het verder vormgeven van integrale dienstverlening en beleid. Voorbeelden hiervan zijn; - Inkoop Sociaal domein integreren; - Uitvoeringsrichtlijnen ASV opstellen; Geactualiseerde uitvoeringsovereenkomsten met grote gesubsidieerde organisaties.
Resultaat 2018	
De WMO is aanbesteed en gegund, hierbij was de focus gericht op ruimte voor innovatie en resultaatsturing. De ASV is vastgesteld en op dit moment wordt gewerkt aan de uitvoeringsrichtlijnen. Ook wordt gewerkt aan nieuwe contractvormen en nieuwe werkwijzen met de gesubsidieerde organisaties.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Meer verbinding aanbrengen in de culturele infrastructuur.	De kaders uit de cultuurnota vertalen in uitvoeringsbeleid en onderzoeken welke rol cultuurcoaches hierin kunnen spelen.
Resultaat 2018	
De visie op cultuur is vastgesteld. Op dit moment worden, conform de 'ZoBuitenZoBinnen' werkwijze, gesprekken gevoerd met betrokken organisaties om deze visie verder uit te voeren.	

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018	Vershil
05.01 - Zorgbeleid	Lasten	5.493	5.793	6.417	-624
	Baten	404	404	547	-143
	Saldo	5.089	5.389	5.870	-481
05.02 - Sociaal cultureel werk	Lasten	1.620	1.663	803	860
	Baten	129	79	45	34
	Saldo	1.491	1.584	758	826
05.03 - Vreemdelingenbeleid	Lasten	20	70	88	-18
	Baten	-	-	53	-53
	Saldo	20	70	35	35
05.04 - Cultuurbeleid	Lasten	600	731	716	15
	Baten	4	-	-	-
	Saldo	596	731	716	15
Saldo programma 5		7.196	7.774	7.379	395

Toelichting

05.01 – Zorgbeleid (per saldo een nadeel -481K)

Voor de WMO is het vastgestelde beleid leidend voor de uitgaven. De zorgvraag neemt toe, met name huishoudelijke hulp en individuele begeleiding, terwijl er in het vigerende WMO beleid geen grenzen zijn gesteld aan het toedelen van de zorg. De totale kosten zijn ten opzichte van eerdere jaren (2016) nauwelijks gestegen, maar door een lagere integratie uitkering vanuit het Rijk en de mede daarop gebaseerde eigen budgettaire bijstellingen (zie de tabel lasten sociaal domein op pagina 9) ontstaat nu een tekort van € 400.000.

Daarnaast is de inkomst van eigen bijdrage die we ontvangen via het CAK € 70.000 lager dan begroot. Deze bijdrage zal door de nieuwe wet- en regelgeving verder teruglopen in 2019.

05.02 – Sociaal cultureel werk (per saldo een voordeel 826K)

Op basis van diverse raadsbesluiten is begroot een onttrekking uit de algemene reserve voor de sprotaccommodatie en ontmoetingsruimte Stad en Esch. Door gewijzigde regels over de verwerking van activa is deze onttrekking niet geoorloofd. Daarom valt er € 802.000 vrij ten opzichte van de begroting. In een nieuw raadsvoorstel wordt nu een bestemmingsreserve ingesteld. Dat is verwerkt in deze jaarrekening in programma 7.

Programma 6

Portefeuillehouder(s)

Ruimtelijke ontwikkeling

W.J.N.M. de Jong en H. Jager (gedeeltelijk)

Producten

1. Ruimtelijk beleid
2. Volkshuisvesting
3. Monumenten en archeologie

Wat hebben we bereikt?

Wij benaderen particuliere initiatieven via de 'ZbZb' methode. De concept woonvisie is op onderdelen aangepast. Voor de invoering van de omgevingswet is een startnotitie opgesteld. Op het dossier voor het behalen van de Werelderfgoedstatus is door het Werelderfgoedcomité een voorlopig advies uitgebracht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Vorbereid zijn op de implementatie van de Omgevingswet.	We bereiden een startnotitie voor waarbij verschillende thema's in de lijn van de omgevingswet met de raad worden besproken. Deze notitie bevat (ook) diverse thema's voor de actualisatie van het Bestemmingsplan Buitengebied. Afhankelijk van de invoeringsdatum wordt het implementatieplan tot stand gebracht, waarbij rekening wordt gehouden met de digitaliseringsslag.
Resultaat 2018	
Er is een projectleider invoering omgevingswet aangesteld. De startnotitie project invoering omgevingswet is vastgesteld door het college. Daarmee zijn de eerste stappen gezet, uitgaande van de invoeringsdatum 1 januari 2021. Voor de actualisatie van het Bestemmingsplan Buitengebied is een aparte notitie opgesteld.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Betere balans creëren tussen vraag en aanbod op de woningmarkt.	De nieuwe woonvisie wordt voorzien van een uitvoeringsprogramma met daarbij de prestatieafspraken tussen corporatie en gemeente en waarin wordt in gegaan op (nieuwe) financieringsmogelijkheden en positionering van Westerveld als woongemeente.
Resultaat 2018	
Samen met alle betrokkenen is een woonvisie tot stand gekomen. De raadscommissie heeft in februari 2018 besloten de vaststelling van de woonvisie uit te stellen tot na de verkiezingen. Op onderdelen worden er nogmaals gesprekken gevoerd met betrokkenen om te komen tot vaststelling van een breed gedragen woonvisie in 2019.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het behalen van de UNESCO Werelderfgoedstatus. a. Meer bekendheid voor het erfgoed in onze gemeente door een internationaal programma in het kader van het jaar van het Europees erfgoed. b. Stimuleringsregeling voor restauratie en verduurzaming van gemeentelijke monumenten opzetten.	Het opzetten van het coördinatiemodel (afspraken tussen de betrokken overheden en andere belanghebbenden) in het kader van het Unesco managementplan in overleg met Stakeholders. a- We gaan het programma begin 2018 uitwerken. De gemeentelijke erfgoed dag zal bij dit thema aan haken. b- Een voorstel van deze regeling uitwerken en voorleggen aan de gemeenteraad.

Resultaat 2018

Voor het behalen van de UNESCO Werelderfgoedstatus is het dossier bijgewerkt en voorbereid op de beoordeling. Het Werelderfgoedcomité heeft het verzoek gedaan het dossier op onderdelen aan te vullen, voordat definitieve beoordeling en besluitvorming kan plaatsvinden in 2020.

De Open Monumentendag is onder het thema erfgoed uitgezet en heeft ruim 4.000 individuele bezoeken opgeleverd. Dit is meer dan de verwachte 3.500 bezoekers. In het kader van het Jaar van het Europees erfgoed is in oktober als enige Drentse gemeente deelgenomen aan de Nationale Archeologie Dagen.

De stimuleringsregeling voor restauratie en verduurzaming is opgezet en is in oktober voor besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Aanvragen konden vanaf eind november 2018 tot eind februari 2019 worden ingediend.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018	Vershil
06.01 - Ruimtelijk beleid	Lasten	1.340	1.634	1.479	155
	Baten	399	369	660	-291
	Saldo	941	1.265	819	446
06.02 - Volkshuisvesting	Lasten	28	51	25	26
	Baten	1	1	6	-5
	Saldo	27	50	19	31
06.03 - Monumenten en archeologie	Lasten	200	415	387	28
	Baten	-	-	-	-
	Saldo	200	415	387	28
Saldo programma 6		1.168	1.730	1.225	505

Toelichting

06.01 – Ruimtelijk beleid (per saldo een voordeel 446K)

Voor de invoering van de omgevingswet is dit jaar extra budget gevraagd. In de realisatie is € 144.000 minder uitgegeven dan begroot, omdat het project met de aanstelling van een projectleider later (vanaf 1 juli 2018) van start is gegaan.

De in het bestuursakkoord genoemde extra inspanning op handhaving van € 25.000 is dit jaar nog niet geëffectueerd. Voor 2019 is het dubbele bedrag beschikbaar.

De opbrengsten van leges van voor vergunningen zijn € 278.000 hoger dan geraamd, door een stijging van de bouwkosten en een toename van het aantal bouwvergunningen.

06.02 – Volkshuisvesting (per saldo een voordeel 31K)

Door een vertraging in het traject van de woonvisie en de campagne 'Lang zult u wonen' is het hiervoor geraamde budget niet volledig benut. Bij de Voorjaarsrapportage 2019 zullen wij hier op terugkomen.

Programma 7

Portefeuillehouder(s)

Belastingen en Financiën

W.J.N.M. de Jong

Producten

1. Treasury
2. Belastingen
3. Grondexploitatie
4. Gemeentelijke eigendommen
6. Algemene baten en lasten
8. Overhead
9. Reserves

Wat hebben we bereikt?

Ondanks de inzet van een deel van de (bestemmings)reserves heeft de gemeente Westerveld een voldoende gezonde financiële positie kunnen behouden. We hebben in 2018 uitvoering gegeven aan het vastgestelde beleid, waaronder de lastenverzwaring te beperken tot de inflatiecorrectie.

Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
VHROSV	Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	245,00	185,00
VHROSV	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	3,70	4,70
VHROSV	Demografische druk	%	88,40	80,00
VHROSV	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	Euro	579,00	658,00
VHROSV	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	654,00	706,00
Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	7,47	n.n.b.
Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	7,05	n.n.b.
Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	450,89	n.n.b.
Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	18,32	n.n.b.
Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	10,34	n.n.b.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Voldoen aan de landelijke digitale agenda 2020 van KING-VNG.	Er wordt een vervolg op het ICT dienstverleningsconcept 'Westerveld heeft Antwoord' opgesteld.
Resultaat 2018	
We hebben het dynamische programma 'Westerveld 2020' gestart. De gemeenteraad is hier 7 januari 2019 over bijgepraat.	

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Toename van de lastenverzwaring beperken tot de inflatiecorrectie.	Bij het vaststellen van de Voorjaarsrapportage heeft uw raad besloten om de verhoging van de OZB, Forensenbelasting en de leges gelijk te stellen aan de inflatie. Voor de heffingen geldt dat deze gebaseerd worden op de werkelijke kosten. Voor de afvalstoffenheffing leidt dit tot een verhoging welke vergelijkbaar is met de inflatie en voor de rioolheffing leidt dit tot een forse verlaging.

Resultaat 2018

De toename is bij de begroting 2018 beperkt gebleven tot de inflatiecorrectie. Daarnaast heeft er voor de OZB eigenaren zelfs een lastenverlichting van € 250.000 plaatsgevonden.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Product		Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018	Vershil
07.01 - Treasury	Lasten	34	34	50	-16
	Baten	849	951	974	-23
	Saldo	-815	-917	-924	7
07.02 - Belastingen	Lasten	442	461	449	12
	Baten	4.853	4.665	4.616	49
	Saldo	-4.411	-4.204	-4.167	-37
07.03 - Grondexploitatie	Lasten	1.803	3.775	1.841	1.934
	Baten	1.892	3.837	2.250	1.587
	Saldo	-89	-62	-409	347
07.04 - Gemeentelijke eigendommen	Lasten	336	697	588	109
	Baten	134	458	457	1
	Saldo	202	239	131	108
07.06 - Algemene baten en lasten	Lasten	19	19	-8	27
	Baten	28.240	28.602	28.766	-164
	Saldo	-28.221	-28.583	-28.774	191
07.08 - Overhead	Lasten	6.271	7.033	6.855	178
	Baten	51	108	136	-28
	Saldo	6.220	6.925	6.719	206
07.90 - Reserves	Lasten	39	2.748	4.692	-1.944
	Baten	2.218	5.835	5.893	-58
	Saldo	-2.179	-3.087	-1.201	-1.886
Saldo programma 7		-29.293	-29.689	-28.625	-1.064

Toelichting*07.03 – Grondexploitatie (per saldo een voordeel 347K)*

Door de afsluiting van de grondexploitatie Valderse II en Hof van Kalteren en een tussentijdse winst name van Kalterbroeken en Zorgvlied is een positief resultaat gehaald. Zie voor een verdere toelichting paragraaf G.

07.04 – Gemeentelijke eigendommen (per saldo een voordeel 108K)

Er is voor € 58.000 aan extra inkomsten gerealiseerd op verkoop van gronden en pachttopbrengsten. Voor de herontwikkeling van de Valderseweg is een subsidie van € 50.000 ontvangen welke niet in de ramingen was opgenomen.

07.06 – Algemene baten en lasten (per saldo een voordeel 191K)

Bij de decembercirculaire 2018 zijn door het Rijk een aantal taken afgerond en afgerekend. Hierdoor zijn er gelden teruggevloeid in de algemene uitkering. Verder is de hogere vergoeding aan raadsleden gecompenseerd in de vorm van een decentralisatie uitkering en zijn er extra financiële middelen ontvangen voor armoede en energiebesparende maatregelen.

07.08 – Overhead (per saldo een voordeel 206K)

Bij de personeelslasten binnendienst is vanwege de organisatieontwikkeling € 86.000 aan vacatureruimte overgebleven. In het kader van organisatieontwikkelingen is een deel van de geplande

ICT bestedingen uitgesteld (€ 100.000). Per abuis is bij de Najaarsrapportage 2018 een bedrag van € 20.000 niet overgeheveld voor informatiebeveiliging. Dit bedrag valt nu vrij ten gunste van het resultaat, maar bij de Voorjaarsrapportage 2019 zal een budgetverzoek plaatsvinden.

07.90 – Reserves (per saldo een nadeel -1.886K)

Voor de bouw van sportaccommodatie en ontmoetingsruimte Stad en Esch Diever was op basis van diverse raadsvoorstellen een investering geraamd van € 1.944.000. Daarbij is besloten tot een onttrekking aan de algemene reserve. Dat was verwerkt in de programma's 3 en 5. Door gewijzigde regels over de verwerking van activa is deze onttrekking niet geoorloofd. In een nieuw raadsvoorstel wordt een bestemmingsreserve ingesteld. De verwerking daarvan is meegenomen in dit programma. Per saldo is het effect van deze correctie resultaat neutraal.

Investerings

Investerings programma 7	Oorspr. jaar	Oorspr. krediet	1-1-2018	Besteed in 2018	Afgerond 2018	31-12-2018
Gemeentelijke eigendommen						
a. Vervanging daken gebouwen voormalige werf Havelte	2016	57.000	57.000	-	Nee	57.000
b. Aanpassing Brink 4b Dwingeloo	2018	127.000	127.000	76.429	Nee	50.571
Bestuurscentrum Diever						
c. Vervanging telefooncentrale	2016	80.000	80.000	-	Nee	80.000
Dingspilhuus						
d. Bouw Sportaccomodatie Stad en Esch, renovatie Ontmoetings-centrum Dingspilhuus	2015	1.944.000	1.844.000	1.500.438	Nee	343.562
Ondersteuning - Faciliteiten						
e. Vervangen monitoren	2017	38.000	38.000	-	Nee	38.000
f. Vervanging servers	2018	376.500	376.500	50.978	Nee	325.522
g. Vervanging opslagmeduim voor servers	2017	35.000	35.000	-	Nee	35.000
h. Vervanging netwerkcomponenten	2018	81.000	81.000	-	Nee	81.000
i. Aanschaf upgrade licenties MS Office	2018	59.500	59.500	17.788	Ja	41.712
j. Vervanging Mobiele Devices	2018	39.000	39.000	3.277	Nee	35.723
k. Indoorklinking mobiele telefonie	2016	43.000	22.185	16.604	Ja	5.581
l. Vervanging scanners	2018	10.000	10.000	-	Nee	10.000
m. Modernisering BRP	2018	25.000	25.000	-	Ja	25.000
n. Software Planon en e-besluitvorming	2018	67.000	67.000	25.308	Nee	41.692
Dienstverlening - Openbare werken						
o. Vervanging MAN vrachtwagen	2016	135.000	135.000	-	Nee	135.000
p. Vervanging nastrooimachine	2017	33.100	33.100	22.813	Ja	10.287
q. Vervanging sneeuwpluog	2017	12.950	12.950	7.069	Ja	5.881
r. Vervanging MAN vrachtwagen	2018	139.050	139.050	-	Nee	139.050
s. Vervanging natstrppoimachine	2018	46.350	46.350	-	Nee	46.350
t. VW Lt 35 gesloten	2017	66.000	66.000	66.322	Ja	-322
u. VW transporter enkele cabine	2017	55.000	55.000	58.666	Ja	-3.666
v. Hoogwerker	2017	46.000	11.081	-	Nee	11.081
w. VW Transporter dubbele cabine	2018	48.000	48.000	46.648	Ja	1.352
x. VW Transporter enkele cabine met kraan	2018	61.000	61.000	6.048	Nee	54.952
y. VW Caddy	2018	35.000	35.000	30.625	Ja	4.375
z. Aanschaf pekelmixer	2018	29.000	29.000	28.989	Ja	11
		3.688.450	3.532.716	1.958.002		1.574.714

Toelichting

a. Vervanging daken gebouwen voormalige werf Havelte (voordeel 57K)

Afhankelijk van de toekomstige ontwikkelingen wordt besloten het dak wel of niet te vervangen.

c. Vervanging telefooncentrale (voordeel 80K)

De telefooncentrale is in 2018 niet vervangen, omdat we meedoen aan de VNG aanbesteding GT Connect. De uitvoering zal in 2019 zijn en op dit moment is er nog geen definitieve prijs bekend voor de vervanging. We gaan ervan uit dat de kosten door deze gezamenlijke aanbesteding lager zijn, dan wanneer wij een aanbesteding zelfstandig uitvoeren. In afwachting van de uitkomsten van de gezamenlijke aanbesteding zullen we bij de Voorjaarsrapportage 2019 een aanvraag indienen voor aanpassing van dit krediet.

f. Vervanging servers (voordeel 325K)

Door het beëindigen van de samenwerking op het gebied van ICT met Meppel is er sprake van uitgestelde vervanging. Hoewel vervangen van de servers nodig is, is er vanwege de mogelijke outsourcing van het technisch beheer bij een shared service center gewacht met het doen van de investering. In 2019 wordt er besloten tot toetreding tot de gemeenschappelijk regeling. Het shared service center neemt dan de (volledige) investeringen voor haar rekening, waarbij de afschrijvingen worden doorberekend in de prijs van het service contract.

i. Aanschaf upgrade licenties MS Office (voordeel 42K)

In 2018 is alleen de noodzakelijke investering gedaan. Verder is er het voornemen om over te gaan naar MS Office365. Ten opzichte van een lokale MS office omgeving biedt dit vele voordelen en dat sluit beter aan bij toekomstige ambities. Het betekent lagere investeringskredieten en een uitzetting van jaarlijkse exploitatiekosten. Dit is verwerkt in de Najaarsrapportage 2018.

k. Indoordekking mobiele telefonie (voordeel 6K)

In 2017 is een deel van de indoordekking geregeld, voor een onderdeel is een tijdelijke oplossing gecreëerd. Met de gemeentelijke aanbesteding van KING wordt de indoordekking nog aangepast.

m. Modernisering BRP (voordeel 25K)

Er komt voorlopig geen modernisering van de Basisregistratie Personen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft in 2017 besloten de Operatie BRP (voorheen modernisering GBA) stop te zetten, omdat het project te duur zou worden en te veel tijd zou vragen.

p. Vervanging nastrooimachine (voordeel 10K)

De kosten voor de vervanging waren lager dan in het vervangingsplan is ingeschat.

q. Vervanging sneeuwplough (voordeel 6K)

De kosten voor de vervanging waren lager dan in het vervangingsplan is ingeschat.

y. VW Caddy (voordeel 4K)

De kosten voor de vervanging waren lager dan in het vervangingsplan is ingeschat.

Overige onderdelen programmaplan

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen worden gevormd uit een aantal structurele niet aan taakvelden gekoppelde inkomsten. Deze dekkingsmiddelen worden van het Rijk (in de vorm van de algemene uitkering), van inwoners (in de vorm van heffingen) dan wel uit beleggingen verkregen.

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2017	Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Lokale heffingen:				
- onroerende zaakbelastingen	3.017	3.081	2.873	2.808
- forensenbelasting	623	627	627	620
- toeristenbelasting	817	821	821	821
Algemene uitkeringen	27.874	28.240	28.480	28.649
Dividend	890	815	917	938
Saldo financieringsfunctie	522	-5	-	-11
Overige algemene dekkingsmiddelen	-122	-116	6	42
	33.621	33.463	33.724	33.867

De lokale heffingen zijn na aftrek van onder andere inningskosten, daarom kan het afwijken van het overzicht in de paragraaf lokale heffingen waar uitsluitend de inkomsten zijn verantwoord.

De paragraaf lokale heffingen geeft een nader inzicht. De algemene uitkeringen zijn gebaseerd op de decembercircularis van 2018.

Kosten van overhead

De kosten voor overhead bestaan uit huisvestingskosten, personeelskosten, kosten voor informatievoorziening en faciliteiten. Deze kosten zijn verantwoord in programma 7.

Bedragen in €

	Begroting 2018		Werkelijk 2018	
Huivestingskosten	489.000		468.000	
Personeel	4.182.000		3.602.000	
Informatievoorziening	721.000		798.000	
Faciliteiten	371.000		358.000	
Totale overhead	5.763.000		5.226.000	
Percentage overhead	58%		58%	
	Binnendienst	Buitendienst	Binnendienst	Buitendienst
Tarief exclusief opslag	42	33	42	35
Opslag voor overhead	51	16	47	12
Tarief inclusief opslag	93	49	90	47

In totaal is er een afname van € 537.000 ten opzichte van de primaire begroting. De werkelijke kosten zijn lager dan de begroting. Doordat hier de overhead exclusief de overhead van het bestuur is gepresenteerd wijkt deze af van programma 7.

Vennootschapsbelasting

Als gevolg van de invoering (2016) van de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' zijn gemeenten verplicht vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen als zij een fiscale onderneming hebben. Deze wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, ingevoerd om een gelijk speelveld te maken tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Vpb is een last, en die maakt deel uit van het stelsel van baten en lasten en het resultaat.

Over 2017 zal nog een finale toetsing moeten worden opgesteld. De verwachting is dat er over dat jaar geen sprake zal zijn van een Vpb plicht c.q. last.

Voor 2018 zal nog een nieuwe toetsing worden gedaan. Met name bij grondexploitaties van de gemeente kan sprake zijn van winstgevendheid. Grondexploitaties worden vooralsnog zonder winstoogmerk opgezet. Van een fiscale onderneming is in dat geval geen sprake. Om die reden hebben we ervoor gekozen in het boekjaar 2018 en verder geen last voor de vennootschapsbelasting te verantwoorden.

Onvoorzien

In de begroting 2018 was een post voor onvoorzien van € 19.000 (€ 1 per inwoner) opgenomen. Dit bedrag is niet besteed.

Deel A.2 PARAGRAFEN

Paragraaf A Portefeuillehouder

Lokale Heffingen
W.J.N.M. de Jong

De paragraaf lokale heffingen beschrijft de gerealiseerde inkomsten en het beleid, geeft een overzicht van de diverse heffingen, lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. De volgende belastingen, heffingen en leges komen aan bod:

- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht
- Leges
- Lijkbezorgingsrechten

Gerealiseerde inkomsten

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017	Raming 2018	Rekening 2018	Verschil
Belastingen				
OZB gebruikers	351	354	296	-58
OZB eigenaren	2.950	2.799	2.801	2
Toeristenbelasting	839	839	839	1
Forensenbelasting	641	643	636	-7
Heffingen				
Rioolheffing	2.323	2.154	2.159	6
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	1.990	1.970	1.935	-35
Leges				
Leges burgerzaken	392	364	372	7
Leges bestemmingsplannen	21	20	33	13
Leges vergunningen	339	349	627	278
Leges markten	19	22	5	-17
Lijkbezorgingsrechten	300	248	267	20
Totaal	10.165	9.760	9.971	211

In deze tabel wordt uitgegaan van de inkomsten, hierin zijn de kosten die de gemeente moet maken niet meegenomen. De opbrengsten van OZB gebruikers blijven achter, omdat een aantal WOZ-objecten met een forse WOZ-waarde niet meer als 'niet-woning' kunnen worden aangeslagen door jurisprudentie. De opbrengsten van leges van voor vergunningen zijn hoger dan geraamd, door een stijging van de bouwkosten en een toename van het aantal bouwvergunningen. De inkomsten van de lijkbezorgingsrechten zijn toegenomen door een aantal extra verleningen van de grafrechten in 2018.

Gerealiseerd beleid

Belastingen

Onroerende-zaakbelasting

De OZB wordt geheven over de onroerende zaken die binnen de gemeentegrenzen van Westerveld gelegen zijn. Dit gebeurt op basis van de WOZ-waarde. Er wordt onderscheid gemaakt tussen woningen en niet-woningen.

De OZB is trendmatig met de inflatiecorrectie in 2018 verhoogd. Tevens heeft er een ophoging van de OZB inkomsten plaatsgevonden als gevolg van het Ondernemersfonds. In het jaar 2018 zijn de WOZ-waarden van de onroerende zaken als gevolg van marktontwikkelingen ten opzichte van 2017, lichtelijk gestegen. Het aantal ingediende WOZ en OZB-bezwaarschriften was in 2018, 175 stuks. Dit is een afname van 108 stuks, ten opzichte van 2017.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die binnen de gemeente Westerveld verblijf houden, maar niet in de gemeentelijke bevolkingsadministratie van Westerveld staan ingeschreven.

Vanaf het belastingjaar 2015 is het tarief voor de toeristenbelasting in de gemeente Westerveld € 1,10 per persoon per overnachting. Omdat het werkelijk aantal overnachtingen over 2018 bij het opstellen van deze jaarrekening nog niet bekend is, zijn de overnachtingen voor 2017 als opbrengst in 2018 verantwoord. Deze opbrengst is gebaseerd op circa 770.000 overnachtingen in 2017.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die binnen de gemeente Westerveld verblijf houden, maar niet in de gemeentelijke bevolkingsadministratie van Westerveld staan ingeschreven en tevens meer dan 90 dagen per jaar een woning beschikbaar houden.

Voor de forensenbelasting is een heffingsgrondslag ingevoerd naar brandverzekerde waarde, of als die niet bekend is, de geschatte herbouwwaarde, van het object. Deze heffingsgrondslag staat behoudens wijzigingen (sloop, verbouw) aan de opstal voor 5 jaar vast. In 2017 zijn deze brandverzekerde waarden opnieuw geïnventariseerd. De tarieven voor de forensenbelasting zijn in 2018 trendmatig met de inflatiecorrectie verhoogd.

Heffingen

Rioolheffing

De gemeente kent taken inzake het verbrede waterbeheer. De opbrengst van de rioolheffing wordt gebruikt om invulling te geven aan de volgende gemeentelijke zorgplichten:

1. Een veilige inzameling en transport van afvalwater naar de zuivering, zonder risico's voor bewoners of het milieu (zorgplicht afvalwater);
2. Het zodanig opvangen en verwerken van hemelwater (regenwater), dat wateroverlast wordt voorkomen (zorgplicht hemelwater);
3. Het voorkomen en verminderen van structurele grondwateroverlast door te hoge grondwaterstanden in de openbare ruimte (zorgplicht grondwater).

De eigenaar van het object/perceel is de belastingplichtige. Er wordt een vast bedrag geheven van € 150,- per object, vermeerderd met een percentage van de WOZ-waarde.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht

De gemeente draagt zorg voor de inzameling en verwerking van afval. De begrote lasten hiervan worden volledig aan de burger doorbelast middels de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht.

Leges

Voor de dienstverlening inzake burgerzaken, bestemmingsplannen, vergunningen en markten heft de gemeente leges. Door leges te vragen wordt de gemeente tegemoet gekomen in de kosten die zij hiervoor maakt.

De legestarieven zijn opgenomen in de legesverordening 2018. De leges zijn voor 2018 met de inflatiecorrectie verhoogd. Een kostendekkendheid van 100% voor alle leges is echter niet mogelijk, mede doordat een aantal tarieven wettelijk gemaximeerd is.

Lijkbezorgingsrechten

Bij lijkbezorgingsrechten worden kosten in rekening gebracht voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaats en het verlenen van de daarmee samenhangende diensten.

De tarieven voor de begrafenisrechten zijn met de inflatiecorrectie gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar.

Overzicht diverse heffingen

De onderstaande overzichten geven inzicht in de tarieven en de mate waarin de heffingen en leges van 2018 (op basis van de begroting), afgezet tegen de werkelijke cijfers, kostendekkend zijn.

Tarieven

Tarieven onroerende zaakbelastingen	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2019
OZB-eigenaar woningen in percentage WOZ-waarde	0,1104%	0,1031%	0,0945%
OZB-eigenaar niet-woningen in percentage WOZ-waarde	0,1532%	0,1414%	0,1645%
OZB-gebruiker niet-woningen, in percentage WOZ-waarde	0,1053%	0,1122%	0,1143%

Tarieven toeristenbelasting	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2019
Toeristenbelasting per persoon per nacht tarief in €	1,10	1,10	1,10

Tarieven forensenbelasting	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2019
Forensenbelasting op basis van WOZ-waarde, tarief in €			
< € 25.000	168,00	169,00	171,00
€ 25.000 - 50.000	282,00	285,00	288,00
€ 50.000 - € 100.000	506,00	511,00	516,00
€ 100.000 - € 200.000	704,00	711,00	718,00
> € 200.000	845,00	854,00	863,00

Tarieven rioolheffing	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2019
Eigenaarstarief in €	150,00	150,00	150,00
Percentage WOZ-waarde	0,0340%	0,0265%	0,0245%

Tarieven afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2019
Afvalstoffenheffing in €			
Eenpersoonshuishouden	98,25	100,00	103,00
Twee persoonshuishouden	148,25	150,00	155,00
Drie persoonshuishouden	173,25	175,00	181,00
Meer dan drie persoonshuishouden	198,25	200,00	207,00
Recreatiewoning niet permanent bewoond	98,25	100,00	103,00
Extra containergebruik	198,25	200,00	250,00
Reinigingsrecht per container excl. btw in €	198,25	200,00	n.v.t.

Kostendekkendheid

Kostendekkenheid rioolheffing	Begroting 2018	Rekening 2018
Kosten taakvelden inclusief rente	2.417.863	2.051.177
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	-646.463	-161.316
Netto kosten taakvelden	1.771.400	1.889.860
Overhead	221.000	221.000
BTW	256.830	133.069
Totale kosten	2.249.230	2.243.929
Opbrengst heffingen	2.150.000	2.159.244
Dekkingspercentage	95,6%	96,2%

Kostendekkenheid afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	Begroting 2018	Rekening 2018
Kosten taakvelden inclusief rente	1.750.129	1.791.512
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	-909.069	-1.026.104
Netto kosten taakvelden	841.060	765.408
Kwijtschelding	40.000	33.800
Overhead	141.000	141.000
BTW	299.465	309.445
Totale kosten	1.321.525	1.249.653
Opbrengst heffingen	1.250.000	1.265.136
Dekkingspercentage	94,6%	101,2%

Bedragen x € 1.000

Leges	Begroting 2018			Rekening 2018		
	lasten	baten	dekking	lasten	baten	dekking
Leges burgerzaken	470	339	72,1%	498	372	74,7%
Leges bestemmingsplannen	341	5	1,5%	357	33	9,2%
Leges vergunningen	896	394	44,0%	1.050	627	59,8%
Leges markten	35	22	60,8%	44	5	10,6%
Lijkbezorgingsrechten	391	248	63,4%	456	267	58,6%

Aanduiding van lokale lastendruk

In onderstaand overzicht wordt een vergelijking gemaakt van de woonlasten in Westerveld met enkele omliggende gemeenten op basis van de tarieven van 2018. Onder gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een gemeente betaalt aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de interpretatie moet de nodige voorzichtigheid in acht worden genomen, omdat slechts een aantal categorieën belastingplichtigen met elkaar wordt vergeleken en er verschillende heffingsmethodieken voor de rioolheffing worden gehanteerd. Tevens merken wij op dat niet elke gemeente hetzelfde dekkingspercentage voor rioolrechten en afvalstoffenheffing hanteert.

Gemeente	Westerveld	De Wolden	Steenwijker-land	Meppel	Midden Drenthe	Weststellingwerf
Gemiddelde waarde woning	252.000	252.000	252.000	252.000	252.000	252.000
Eenpersoons-huishouden						
OZB-woningen	260	291	268	330	294	349
Afvalstofheffing	100	151	172	181	160	161
Rioolheffing	217	204	227	171	239	164
Totale woonlasten Eenpersoonshouden	577	646	667	682	693	674
Meerpersoons-huishouden						
OZB-woningen	260	291	268	330	294	349
Afvalstofheffing	175	192	197	181	205	249
Rioolheffing	217	227	227	171	239	164
Totale woonlasten Meerpersoonshouden	652	710	692	682	738	762
Gemiddelde eenpersoons- en meerpersoons.	615	678	680	682	716	718

Bronnen: Atlas van de lokale lasten (www.coelo.nl) gebaseerd op gemiddelde WOZ waarde van de gemeente Westerveld.

Kwijtscheldingbeleid

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen kan slechts worden verleend voor de afvalstoffenheffing en in zeer uitzonderlijke gevallen voor de OZB en de rioolheffing. Door toepassing van de uitvoeringsregeling komen eigenaren van onroerende zaken in de meeste gevallen niet in aanmerking voor kwijtschelding vanwege het aanwezige vermogen doordat onder andere de overwaarde van een woning dat wordt aangemerkt als vermogen. Indien er geen sprake is van aanwezig vermogen, kan kwijtschelding worden verleend.

	Rekening 2015	Rekening 2016	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
<u>Kwijtschelding: aantallen</u>					
Aantal kwijtscheldingsverzoeken	347	266	281	275	244
Aantal beroepschriften	5	3	5	5	3
Aantal geheel of ged. toegewezen	283	207	228	250	210
<u>Kwijtschelding: bedragen</u>					
Afvalstoffenheffing	48.600	26.000	27.300	40.000	33.800
Rioolheffing	4200	500	100	-	400
OZB	3.300	400	-	-	100
Totaal	56.100	26.900	27.400	40.000	34.300

Paragraaf B
Portefeuillehouder

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
W.J.N.M. de Jong

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing beschrijft de risico's die de bedrijfsvoering van de gemeente in gevaar zou kunnen brengen en geeft vervolgens inzicht in de mate waarin de gemeente deze risico's financieel kan afdekken. De paragraaf richt zich alleen op de risico's die financiële consequenties hebben. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de geïnventariseerde risico's en de weerstandscapaciteit (beschikbare middelen). De paragraaf sluit af met vijf financiële kengetallen die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente.

Inventarisatie van risico's

Een risico is de kans dat een mogelijke gebeurtenis, met een negatieve impact voor de organisatie, zich voordoet. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans op als de impact van het risico te worden bepaald. De niet-financiële risico's, zoals imagoschade, worden niet gekwantificeerd. In de programmabegroting en de jaarrekening wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Impact	Risico in €
1 Leningen aan deelnemingen (scenario volledig afboeken)	I	10%	666.000	67.000
2 Overige verstrekte leningen (scenario volledig afboeken)	I	30%	599.000	180.000
3 Grondexploitaties (scenario volledig afboeken)	I	30%	863.000	259.000
4 Garantstellingen (scenario volledig opgeëist)	I	10%	5.680.000	568.000
5 Garantstelling WSW achtervang (scenario 10% opgeëist)	I	10%	3.827.000	383.000
				1.457.000
6 Gemeenschappelijke regelingen (scenario 5% extra)	S	50%	476.000	238.000
Totaal risico				1.695.000

Het totale risico is gedaald (minus € 165.000) en opzichte van 2017. Dit komt door aflossingen op deelnemingen/leningen en verkoop van bouwgrond waardoor het bedrag genoemd als impact is afgenomen. Er zijn geen gewijzigde inzichten bij de inschatting van de 'kans van optreden'.

1. Leningen aan deelnemingen

De gemeente heeft leningen verstrekt aan deelnemingen in Enexis en Vitens. Van beide entiteiten bezit de gemeente tevens aandelen. Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden en om die reden afgeboekt moeten worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.

2. Overige verstrekte leningen

De gemeente heeft leningen verstrekt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 30%.

3. Grondexploitaties

De gemeente had in 2018 vijf lopende grondexploitaties. Twee daarvan zijn volledig afgerond en met positieve resultaten afgesloten (zie paragraaf G voor een nadere toelichting), waardoor het risico van toekomstige verliezen is afgenomen. Voor de drie resterende grondexploitaties, te weten: Meenteweg – Oeveraseweg Havelte, Zorgvlied Noord Oost Fase II en Kalterbroeken bestaat het risico dat de grondexploitaties niet gerealiseerd worden en de huidige boekwaarde afgeboekt moet worden. De kans op een scenario dat de grondexploitaties niet gerealiseerd worden schatten wij in op 30%.

4. Garantstellingen

Voor tien instellingen binnen de gemeentegrenzen heeft de gemeente een financiële borgstelling afgegeven. Dit betekent dat wanneer de instelling zelf niet aan haar aflossingsverplichting kan

voldoen, de gemeente hiervoor zorg moet dragen. De kans dat dit zich voordoet, schatten wij in op 10%.

5. Garantstelling WSW-achtervang

De gemeente is door middel van een garantstelling verbonden aan de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Mocht een woningbouwvereniging niet aan haar financiële verplichtingen kunnen voldoen dan zal zij eerst de WSW aangespreken. Wanneer blijkt dat de WSW onvoldoende financiële middelen heeft dan worden vervolgens andere woningbouwverenigingen aangesproken en tenslotte kan de betrokken gemeente worden aangesproken. Het vastgoed fungeert in deze situatie als onderpand. Actium is de grootste woningbouwvereniging die actief is binnen de gemeente Westerveld. Actium beschikt over circa 16.000 woningen die verspreid zijn over verschillende gemeenten. Binnen gemeente Westerveld zijn ongeveer 1.600 woningen (10%) in het bezit van Actium. Naast Actium is woningcorporatie Woonconcept vertegenwoordigd binnen de gemeente. Zij verhuurt één wooncomplex aan een instelling, bestaande uit circa 20 woningen. Bovenstaande gegevens leiden ertoe dat maximaal 10% opeisbaar is. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%. (<https://www.wsw.nl/gemeenten/achtervang/>)

6. Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente participeert in zes gemeenschappelijke regelingen (te weten IGSD, Reestmond, Veiligheidsregio Drenthe, GGD, RUD en Recreatieschap Drenthe). Het risico bestaat dat een gemeenschappelijke regeling te maken krijgt met een financiële tegenvaller, die dan ook de individuele gemeente treft. Wij gaan er vanuit dat de lastenverzwaring met maximaal 5% zal toenemen. De kans dat dit scenario zich voordoet schatten wij in op 50%.

Niet te kwantificeren risico's

Algemene uitkering gemeentefonds (risico gedekt uit eigen reserve)

Jaarlijks ontvangt de gemeente circa € 28,7 miljoen uit het gemeentefonds. De rijksoverheid kijkt bij de verdeling van het gemeentefonds onder meer naar het aantal inwoners, jongeren en uitkeringsgerechtigden, de oppervlakte van de gemeente en grootte van de watergebieden. Bij de circulaire in mei, september en december kan het voorkomen dat er wijzigingen zijn in de hoogte van de algemene uitkering. Dit volgens het principe 'trap op, trap af'. Een neerwaartse bijstelling komt vooral doordat het Rijk naar verwachting minder uitgeeft dan geraamd. Op basis van het principe 'gelijk de trap op, trap af' bestaat er bij achterblijvende bestedingen door de centrale overheid een risico van kortingen op de uitkeringen van het gemeentefonds. Dit risico is niet te kwantificeren en wordt afgedekt middels de reserve rekeningssaldo die eind 2018 € 1.250.000 bedraagt.

Sociaal domein (risico gedekt uit eigen reserve)

De bestemmingsreserve Sociaal domein bedraagt 31 december 2018 € 2.923.000. Er was in 2018 voldoende geld om bij financiële tegenvallers zorg te kunnen leveren. De beschikbaarheid van deze reserve maakt dat het Sociaal domein dit jaar niet is meegenomen in de weerstandscapaciteit. Vanaf 2019 wel, omdat deze bestemmingsreserve in 2019 vrij zal vallen.

Informatiebeveiliging.

Om te kunnen voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Algemene Verordening Gegevensbescherming is de beveiligingsorganisatie ingericht. Toch blijven er hier ook risico's die niet gekwantificeerd kunnen worden, dit zijn risico's zoals datalekken of het niet voldoen aan de AVG.

Personeel.

Steeds vaker zien we dat het lastig is om goed gekwalificeerd personeel te werven en te behouden. Het risico bestaat daarbij dat we onvoldoende expertise en/of capaciteit hebben. Door tijdelijke externe inhuur kan tegen extra kosten de meest kwetsbare functies dit worden opgelost, zoals bij de Najaarsrapportage is aangegeven. Het financiële risico is op dit moment lastig in te schatten voor Westerveld niet in te schatten.

Europese regelgeving en door de invoering van de Nederlandse regeling met de Wet normalisatie rechtspositie ambtenaren (WNRA) zullen naar verwachting de loonkosten gaan stijgen. Deze nieuwe regeling dwingt ons om na te denken over andere vormen van werkgeverschap, met name de relatie met vrijwilligers. Nieuwe vormen van vrijwilligheid vragen flexibiliteit van de organisatie om dit mogelijk

te maken. Een inschatting van het risico is nog niet te maken. De WNRA treedt per 1 januari 2020 in werking.

Veiligheidsregio Drenthe.

Ontwikkelingen over de integratie van de Meldkamer Noord Nederland in de Landelijke Meldkamer Organisatie (LM)) blijven een punt van aandacht. De financiële effecten van de samenvoeging zijn nog onvoldoende duidelijk en daardoor blijft er een risico bestaan. De Veiligheidsregio Drenthe verwacht dat in de toekomst de loonkosten door de Wet normalisatie rechtspositie ambtenaren (WNRA) zullen gaan stijgen. Er is nog niet in te schatten welk risico dit met zich meebrengt. De WNRA treedt per 1 januari 2020 in werking.

Herpositionering IGSD.

In 2018 zijn de scenario's inzake de taken voor Werk en Inkomen uitgewerkt. Begin 2019 is aan de raad voorgesteld om de IGSD op te heffen en daar heeft de gemeenteraad mee ingestemd. De taken voor Werk en Inkomen zullen vanaf 1 januari 2020 terugkomen naar de gemeente. Er worden inschattingen gemaakt van de gevolgen (financieel en personeel) hiervan, deze zullen in de begroting 2020 worden verwerkt. Na verloop van tijd zal worden bekeken of deze inschattingen juist zijn. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit worden incidentele risico's afgedekt met incidenteel geld en worden structurele risico's opgevangen met structurele middelen. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen is het volgende bepaald:

- De algemene reserves worden volledig meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit;
- De bestemmingsreserves, stille reserves en stille voorzieningen worden niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Het weerstandsvermogen komt tot stand door de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de geïnventariseerde risico's, van de beschikbare weerstandscapaciteit af te trekken. Het weerstandsvermogen is het bedrag dat kan worden aangewend in geval van onvoorziene risico's.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Deze middelen zijn direct aan te wenden voor de financiële gevolgen van een risico. Een negatief resultaat zal direct verwerkt worden in de algemene reserve en werkt om die reden ook direct door in de beschikbare weerstandscapaciteit voor mogelijke toekomstige risico's.

Vrij besteedbaar	31-12-2018
Algemene reserve	292.000
Reserve weerstandsvermogen	1.600.000
Totaal	1.892.000

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mogelijkheid om, door middel van een verhoging van belastingen en leges, structurele risico's op te vangen. De OZB is de enige belasting die hiervoor in aanmerking komt. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (norm van artikel 12) te vergelijken met het tarief dat de gemeente Westerveld hanteert. De onderstaande tabel laat zien dat de onbelaste belastingcapaciteit € 2.384.000 bedraagt.

Soort	WOZ-waarde	Tarief Westerveld	Tarief art. 12	Verschil	Onbenutte capaciteit
OZB eigenaren woningen	2.039.134.000	0,0945	0,1927	0,0982	2.119.000
OZB eigenaren niet-woningen	366.663.000	0,1645	0,1927	0,0282	63.000
OZB gebruikers niet-woningen	294.379.000	0,1143	0,1927	0,0784	202.000
Totaal	2.405.797.000				2.384.000

De onbenutte belastingcapaciteit is ongeveer gelijk aan het bedrag (€ 2.397.000) per einde 2017.

Totale weerstandscapaciteit

De som van de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit geeft de totale beschikbare weerstandscapaciteit weer. Het ratiogetal weerstandsvermogen is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. Het kengetal weerstandsvermogen bij de gemeente Westerveld is 2,52. Dit betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit bijna twee en een half keer hoger is dan de benodigde weerstandscapaciteit. Aldus kan geconcludeerd worden dat de gemeente de geïnventariseerde risico's kan opvangen.

31-12-2018	
Incidentele weerstandscapaciteit	1.892.000
Structurele weerstandscapaciteit	2.384.000
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	4.276.000
Incidentele weerstandscapaciteit	1.457.000
Structurele weerstandscapaciteit	238.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	1.695.000
Ratio weerstandsvermogen	2,52

De beschikbare weerstandscapaciteit per einde van het boekjaar daalt door onttrekking uit de algemene reserve ten behoeve van de te vormen bestemmingsreserve voor de sportaccommodatie en ontmoetingsruimte Stad en Esch.

Financiële kengetallen en beoordeling van onderlinge verhouding

In onderstaande tabel worden de uitkomsten van de financiële kengetallen weergegeven. De gezamenlijke toezichthouders hebben de financiële kengetallen gecategoriseerd en bandbreedtes gesteld. De categorieën variëren van minst risicovol, gemiddeld risicovol en meest risicovol. Per kengetal wordt een korte toelichting gegeven.

Beoordeling vanuit het interbestuurlijk toezicht	Minst risicovol	Gemiddeld risico	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95	95-105%	>105

Financiële kengetallen	Jaarrekening 2017	Jaarrekening 2018	Begroting 2019
1a. Netto schuldquote	5%	15%	25%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte voor alle verstrekte leningen	3%	14%	24%
2. Solvabiliteitsratio	58%	46%	45%
3. Grondexploitatie	2%	2%	0%
4. Structurele exploitatieruimte	1%	1%	2%
5. Belastingcapaciteit	94%	90%	87%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft de verhouding tussen de netto schuld en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een netto schuldquote kleiner dan 90% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2018 een netto schuldquote van 15%. Deze neemt toe door het aantrekken van een kasgeldlening van 3,5 miljoen. Nieuwe investeringen in het publieke domein kunnen niet langer gedekt worden uit exploitatie resultaten en vrijval van kapitaallasten. Er ontstaat een extra financieringsbehoefte. Vanwege deze vermogens behoefte in de aankomende jaren zal dit percentage stijgen, maar nog ruim binnen de norm van <90% blijven.

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio geeft de verhouding van het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen aan. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een solvabiliteitsratio groter dan 50% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2018 een solvabiliteitsratio van 46%. De solvabiliteit daalt als gevolg van het negatieve resultaat en onttrekkingen aan bestemmingsreserves. Dat is nodig, omdat het resultaat uit de exploitatie voor onttrekking reserves en voorzieningen negatief is. De baten dekken niet de lasten. Daardoor neemt het aandeel eigen vermogen af. Dat leidt tot een toename in de vermogensbehoefte en derhalve stijgt de externe schuld. Het kengetal daalt. Bij het stijgen van de netto schuldquote daalt de solvabiliteit. De gemeente is zich dit bewust en streeft naar investeringen in het publieke domein en houdbare financiën en stuurt bewust op de kengetallen. Dat de solvabiliteitsratio nu 'oranje' kleurt sluit aan bij onze doelstellingen. Alle kengetallen in het 'groen' is niet de primaire doelstelling van de gemeente. Het gaat er juist om de totale taak van de gemeente en de ambities in te passen in een zorgvuldig gewogen op langere termijn houdbare gezonde financiële situatie. Dat vraagt gezien de gewijzigde financiële realiteit om adequaat sturen.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding tussen de grondexploitaties en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijke toezichthouders beschouwen een kengetal grondexploitatie kleiner dan 20% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2018 een kengetal grondexploitatie van 2%.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft de verhouding tussen het structurele exploitatieoverschot (of tekort) en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijke toezichthouders vinden een structurele exploitatieruimte groter dan 0% het minst risicovol. De gemeente Westerveld beschikt in 2018 over een structurele exploitatieruimte van 2%.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de woonlasten aan (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) van een meerpersoonshuishouden ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De gezamenlijke toezichthouders vinden een belastingcapaciteit kleiner dan 95% het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft in 2018 een belastingcapaciteit van 90%. Dat betekent dat er ruimte is om tarieven (OZB) te verhogen.

Paragraaf C Portefeuillehouders

Onderhoud Kapitaalgoederen H. Doeven

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen beschrijft de realisatie van het beleid dat betrekking heeft op de wegen, riolering, water en groen, gebouwen en overige ruimte. Er wordt ingegaan op het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte, de vertaling van de financiële consequenties en de voortgang van het geplande onderhoud.

Algemeen kwaliteitsniveau

In de gemeente Westerveld is de kwaliteit van de openbare ruimte voor het uitvoeren van regulier onderhoud nog vastgelegd in het KOR. Voor de productonderdelen verzorging, verharding, groen en meubilair wordt in het KOR de gewenste kwaliteit van het onderhoud aangegeven. Er wordt onderscheid gemaakt in de aspecten technische staat (de kwaliteit van het materiaal) en verzorging (het onderhoudsniveau). De raad stelt het kwaliteitsniveau van beide aspecten vast. De riolering en gebouwen maken geen deel uit van het KOR.

De vastgestelde kwaliteitsniveaus op basis van het voor 2018 geldende KOR zijn:

	Verzorging	Verharding	Groen	Meubilair
Dorpscentrum	L	B	L	L
Hoofdstructuur	L	B	L	L
Woongebied	L	L	L	L
Bedrijventerrein	L	L	L	L
Buitengebied	L	L	L	L
Begraafplaats	B	L	L	L

Waarin: L=Laag, B=Basis en H=Hoog.

BrinQ

In maart 2018 is door de gemeenteraad de visie (BrinQ) op de openbare ruimte vastgesteld. In dit plan is aangegeven wat de waarden zijn voor het beheer en onderhoud aan de openbare ruimte. Deze waarde kent twee kanten: *welke functie moet de openbare ruimte vervullen en in welke sfeer wordt deze vormgegeven*. Op basis van deze gedachtenlijn heeft dit geresulteerd in twee soorten waarden: basisvoorwaarden en onderscheidende waarden.

Basisvoorwaarden:

Deze waarden drukken vooral uit hoe de gebruiker zich op een plek wil voelen: het is er schoon en heel, veilig, toegankelijk en hij wil de openbare ruimte duurzaam doorgeven aan toekomstige gebruikers.

Onderscheidende waarden

Deze waarden verschillen per dorp en zijn door de inwoners bepaald en dorpen verschillen hierdoor. De onderscheidende waarden hebben te maken met bijv. het verschil in landschap, dorpskern of de gemeenschapsszin van de gemeente Westerveld.

De raad stelt de kwaliteitsniveaus van beide hiervoor getoonde waarden vast.

De vertaling en verwerking van de visie naar de verschillende beheerprogramma's en –budgetten moeten nog worden vastgesteld. In het voorjaar van 2019 zal duidelijk worden welke aanvullende middelen eventueel nodig zullen zijn.

Wegen

De kwaliteit van de (zand)wegen en paden maken deel uit van het KOR voor 2018. De openbare verlichting valt eveneens onder wegen. In het 'Licht en duisternisplan 2011-2020' wordt het beleid ten aanzien van de verlichting verwoord.

Wegen	Eenheid	Hoeveelheid
Verhardingen binnen en buiten de bebouwde kom:		
Rijbanen	m ²	1.782.900
Fietspaden	m ²	242.600
Voetpaden	m ²	112.500
Parkeervlakken	m ²	68.800
Totaal verhardingen	m ²	2.206.800
Semi-verharde paden en fietspaden	m ²	584.100
Zandwegen	m ²	468.000
Bermen	km	621
Bruggen	stuk	38
Lichtmasten	stuk	4.563
Verkeersborden	stuk	4.200

Financiële consequenties

Wegen	Begroting 2018	Rekening 2018	Bedragen in €
			Vershil
Onderhoudsbudget	3.484.000	3.578.000	-94.000
<u>Investerings:</u>			
Vervanging Van Eemneslaan	460.000	181.561	278.439
Vervanging reconstructie wegen	627.585	175.285	452.300
			-
Uitvoering Licht- en duisternisplan	179.500	267.791	-88.291

Toelichting op gerealiseerd beleid (voortgang van het geplande onderhoud)

- Het onderhoudsplan wegen 2017-2018 is opgesteld en in uitvoering, waarbij in 2017 de nadruk lag op de voorbereidende werkzaamheden en het dienstjaar 2018 met name is benut voor de uitvoering.

- De voorbereiding van de herinrichting kern Diever (Brinkenplan Diever) is gestart. De uitvoering start in 2019.
- De uitvoering Ruimtelijk actieplan Piet Soerplein Havelte is afgerond. De volgende deelprojecten omgeving Brink en omgeving Beukenlaan/Hofweg zijn opgestart.
- De openbare verlichting in Vledder en Diever is vervangen en in Geeuwenbrug is gestart met het vervangen door een energiezuiniger variant.
- Het beheerplan kunstwerken is opgesteld. Vanaf 2019 wordt conform dit beheerplan gewerkt.

Riolering

In het samenwerkingsverband Fluvius is samen met de 5 omliggende gemeenten en het waterschap het Watertakenplan 2016 – 2021 opgesteld. Het watertakenplan bestaat uit een hoofdrapport en specificaties per gemeente. In de specificatie zijn de gemeentelijke watertaken van gemeente Westerveld verder uitgewerkt.

Riolering	Eenheid	Hoeveelheid
Vrijvervalriolering	km	252
Persleidingen	km	204
Rioolgemalen	stuk	598
Bergbezinkbassin	stuk	10

Financiële consequenties

Bedragen in €			
Riolering	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Onderhoudsbudget	2.420.000	1.832.000	588.000
<u>Investerings:</u>			
Riolering vrijverval	237.360	34.004	203.356
Riolering drukriolering mech/elektr	33.000	14.948	18.052
Riolering persleiding	176.000	-	176.000
Riolering drukriolering Bouwkundig	-	3.925	-3.925
Stedelijk watersysteem	46.600	19.557	27.043
Milieumaatregelen/afkoppelen hemelwater	150.000	302	149.698

Toelichting op gerealiseerd beleid (voortgang van het geplande onderhoud)

De werkzaamheden zijn uitgevoerd volgens het Watertakenplan 2016-2021, waarbij uit oogpunt van integraal werken zoveel mogelijk wordt afgestemd met andere werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals herinrichtingplannen en reconstructie/vervanging van wegen. Voorbeelden hiervan zijn Piet Soerplein in Havelte en de Lheeweg / Moleneinde in Dwingeloo.

Met het opstellen van een verbreed Basis Rioleringsplan (vBRP) is het actuele functioneren van het rioleringsstelsel van de hele gemeente in één digitale omgeving gezet.

Groen en water

Groen en water	Eenheid	Hoeveelheid
Bomen	stuk	50.541
Bos(plantsoen)	m ²	881.800
Heesters	m ²	153.400
Hagen	m	13.200
Gras/gazon	m ²	965.800
Waterpartijen	km	580

Financiële consequenties

Bedragen in €			
Groen en water	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil
Onderhoudsbudget	1.878.000	1.990.000	-112.000
<u>Investerings:</u>			
Evenemententerreinen Brink Dwingeloo	200.000	161.724	38.276
Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken	15.000	3.825	11.175

Toelichting op gerealiseerd beleid (voortgang van het geplande onderhoud)

- Het reguliere onderhoud is zoveel mogelijk uitgevoerd volgens de kwaliteitsniveaus van het (voor 2018 geldende) KOR;
- Het verhogen van de biodiversiteit is gerealiseerd door het inzaaien van bermen met bloemenmengsels (onder andere Westeinde Wapserveen) en ecologisch bermbeheer.
- De inventarisatie van watergangen en duikers buiten de bebouwde kom is uitgevoerd.

Gebouwen

Gebouwen	Eenheid	Hoeveelheid
Gemeentelijke gebouwen	stuk	38
Sportaccommodaties	stuk	15

Financiële consequenties

Gebouwen	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil
Onderhoudsbudget	435.000	334.000	101.000
<u>Investerings:</u>			
Geen			

Toelichting op gerealiseerd beleid (voortgang van het geplande onderhoud)

- Het reguliere onderhoud is uitgevoerd op basis van een sober en doelmatig onderhoudsniveau.
- De fysieke bouw van het informatiecentrum poort Oerlandschap Holtingerveld is afgerond; Wij zijn gestart met de verbouw t.b.v. de herbestemming van Brink 4b in Dwingeloo.
- De voormalige OBS in Eemster is verkocht.

Overige ruimte

Overige ruimte	Eenheid	Hoeveelheid
Speellocaties	stuk	64
Speeltoestellen	stuk	317
Sportvelden	stuk	21
Begraafplaatsen	stuk	7

Financiële consequenties

Bedragen in €			
Overige ruimte	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Onderhoudsbudget	487.000	546.000	-59.000
Investerings:			
Geen			

Toelichting gerealiseerd beleid (voortgang van het geplande onderhoud)

- Het reguliere onderhoud is uitgevoerd waarbij de wetgeving (Attractiebesluit) leidend is geweest.

We zijn gestart met het plan van aanpak voor het nieuwe speelplaatsenplan en verwachten deze in 2019 af te ronden

Paragraaf D Portefeuillehouder

Financiering
W.J.N.M. de Jong

De paragraaf financiering beschrijft de wijze waarop binnen de gemeente Westerveld gelden worden belegd of worden aangetrokken. In deze paragraaf komen achtereenvolgens de ontwikkeling van de rente, het schatkistbankieren en het risicobeheer aan bod.

Ontwikkeling rente

Aangetrokken leningen

Elk jaar inventariseren we onze aangetrokken leningen. We bepalen dan of er nieuwe leningen afgesloten moeten worden, of we eerder kunnen aflossen en of we andere financieringskeuzes willen maken. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van aangetrokken leningen.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2018	Rente percentage	Rente boekjaar
BNG 86900	91	18	73	6,06%	5
BNG 87141	91	18	73	5,93%	5
BNG 95306	750	150	600	4,91%	34
BNG 87895	327	54	272	5,40%	15
BNG 88185	436	73	363	5,35%	21
BNG 89538	635	91	545	4,53%	25
BNG 90058	635	91	545	5,02%	29
BNG 98177	2.200	200	2.000	4,77%	102
	5.164	695	4.470	4,92%	237

In 2003 is voor het laatst een lening aangetrokken. De leningen lopen door tot in ieder geval 2022 (laatste verloopt in 2028). Zoals bij de begroting 2019 is aangekondigd, wordt volgens de geplande investeringen in 2019 de kasgeldlimiet overschreden. Hierdoor zal er in 2019 een langlopende vaste geldlening moeten worden aangetrokken.

Uitstaande leningen

Een deel van de uitstaande leningen is ontstaan door de verkoop van aandelen in Essent. Bij de verkoop van deze aandelen in 2009 is namelijk niet het volledige bedrag ontvangen. Hiervoor heeft Enexis vier leningen verstrekt. Drie leningen zijn afgelost en lening D wordt in 2019 afgelost. Aan Vitens zijn in het verleden eveneens geldleningen verstrekt. Jaarlijks wordt een deel van de Vitens leningen lineair afgelost.

Bedragen x € 1.000

	Uitstaand per 31-12-2017	Aflossingen	Uitstaand per 31-12-2018	Rente percentage	Rente boekjaar
Enexis lening D	325	-	325	7,20%	23
Achtergestelde lening Vitens	455	114	341	1,92%	11
	779	114	666	4,76%	34

Berekening rekenrente

Bij de vernieuwing van het BBV in 2017 is de notitie rente verschenen. De doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelswijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering) en het stimuleren dat gemeenten de rentelasten opnemen in de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie). De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het jaar 2018. Voor het jaar 2018 is de vastgestelde rekenrente van 0,5% gehanteerd.

Berekening rente op basis van balans 31-12-2018			
Immateriele vaste activa	21	Eigen vermogen	21.206
Materiele vaste activa	37.575	Voorzieningen	10.980
Financiele vaste activa	1.753	Vaste schulden	4.470
Grondexploitaties	863	Vlottende passiva	9.048
Vlottende activa	5.492		
Balanstotaal	45.704	Balanstotaal	45.704
Externe rente	237		
Externe rente procentueel	4,92%		
Rente grondexploitaties	2,64%		
Rente grondexploitaties geboekt	23		
Schema rentetoerekening jaar T.			
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering			237
b. De externe rentebaten			-34
Saldo rentelasten en rentebaten			203
c. De rente die aan de grondexploitatie is doorberekend			-23
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente			180
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-188
f. Renteresultaat op het taakveld treasury			8
Werkelijke omslagrente			0,48%
Afgeronde omslagrente			0,50%

Schatkistbankieren

Door middel van het schatkistbankieren worden overtollige gelden van de gemeente overgeboekt naar een bankrekening van het ministerie van Financiën. Een klein deel van het saldo mag als werkkapitaal worden aangehouden. Dit betreft een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen. Voor onze gemeente betreft dit een bedrag van € 375.000.

Gemiddelde saldi 2018	
1 ^e kwartaal 2018	191.400
2 ^e kwartaal 2018	230.500
3 ^e kwartaal 2018	163.800
4 ^e kwartaal 2018	148.228

Risicobeheer

Als er sprake is van een financieringstekort dan zal, in eerste instantie, de financieringsbehoefte vervuld worden door kortlopende leningen af te sluiten. Met behulp van de liquiditeitsbegroting wordt bepaald of het financieringstekort incidenteel of structureel van aard is. Als het om een incidenteel financieringstekort gaat, zal voor die termijn een kasgeldlening worden aangetrokken. Bij een structureel financieringstekort zal een langlopende vast geldlening worden afgesloten. Hiervoor worden, conform de financiële verordening twee offertes opgevraagd bij banken met minimaal een AA-rating van twee Rating Agency's.

Voor de beheersing van de renterisico's kunnen twee richtlijnen worden onderscheiden, het kasgeldlimiet voor kortlopende geldleningen en de renterisiconorm voor langlopende geldleningen (benoemd in de wet FIDO). Deze worden hierna verder uitgewerkt.

Kasgeldlimiet

Een kasgeldlimiet tracht de risico's omtrent de rente op de kortlopende schulden te beperken. Momenteel is de rente waartegen banken kortlopende leningen verstrekken negatief. De rente waartegen Europese banken elkaar leningen verstrekken, het zogeheten Euribortarief, is inmiddels ook negatief. Voor het aanhouden van kortlopende leningen wordt momenteel dus rente ontvangen. In 2018 zijn wij geëindigd met een kasgeldlening van € 3,5 miljoen. Kortlopende leningen zijn bestemd voor het financieren van de lopende uitgaven. Het kasgeldlimiet is gekoppeld aan het begrotingstotaal. Voor 2018 bedraagt het kasgeldlimiet voor de gemeente Westerveld € 4,2 miljoen (8,5% van € 49,7 miljoen). Dit betekent dat maximaal € 4,2 miljoen met kasgeld leningen gefinancierd kan worden. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet wordt een vaste geldlening aangetrokken of er wordt gemotiveerd waarom hiervoor niet is gekozen.

Een overzicht van de verwachte ontwikkeling van de netto vlottende schuld ten opzichte van de kasgeldlimiet wordt hierna weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Omvang kasgeldlimiet	Begroot	Werkelijk	Vershil
1 Toegestane kasgeldlimiet in procenten	8,5%	8,5%	-
2 Omvang vlottende korte schuld			
<i>Opgenomen gelden < 1 jaar</i>	-	3.500	-3.500
<i>Schuld in rekening courant</i>	-	-	-
<i>Gestorte gelden door derden < 1 jaar</i>	-	-	-
<i>Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld</i>	-	-	-
3 Vlottende middelen			
<i>Contante in kas</i>	1	1	-
<i>Tegoeden rekening courant</i>	250	272	-22
<i>Overige uitstaande gelden < 1 jaar</i>	-	-	-
Totaal vlottende middelen	251	273	-22
4 Toets kasgeldlimiet			
<i>Totaal netto-vlottende schuld</i>	-251	-3.773	3.522
<i>Toegestane kasgeldlimiet</i>	4.223	4.700	-476
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	3.972	927	3.046

De kasgeldlening van € 3,5 miljoen ter financiering van de investeringen uit 2018 en de doorloop van voorgaande jaren is nog onder de maximale kasgeldlimiet. Er is in 2018 nog beperkt ruimte voor aanvullende financiering met kortlopende kasgelden tegen de gunstige rente voorwaarden. In 2019 zal de kasgeldlimiet worden overschreden en zal een langlopende vaste lening noodzakelijk zijn.

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal bij aanvang van dat jaar. De norm (wet FIDO) stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking kan komen voor herfinanciering of renteherziening, met een maximum van € 2,5 miljoen. Gemeenten hebben de plicht om te informeren ten aanzien van het renterisico dat zij over hun vaste schuld lopen.

Onderstaande tabel laat zien dat we binnen de grenzen van de risiconorm blijven. We zouden onze leningenportefeuille kunnen herzien (leningen aflossen en opnieuw afsluiten tegen een lager rentepercentage). Dit is overwogen, maar de te betalen boeterente weegt niet op tegen het lagere rentepercentage.

Bedragen x € 1.000

Renterisiconorm	Begroot	Werkelijk	Verschil
1 Renterisico's			
a <i>Renteherziening op leningen o/g</i>	-	-	-
b <i>Betaalde aflossingen</i>	695	695	0
Renterisico (a + b)	695	695	0
2 Berekening renterisiconorm			
a Begrotingstotaal 2018	49.687	55.291	-5.604
b Het bij min. regeling vastgestelde %	20%	20%	-
Renterisiconorm (a/100)	9.937	11.058	-1.121
3 Toets renterisiconorm			
<i>Renterisico</i>	695	695	0
<i>Renterisiconorm</i>	9.937	11.058	-1.121
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	9.242	10.363	-1.121

Omdat de aflossingen niet geherfinancierd hoeven te worden, is er (voorlopig) geen sprake van renterisico. Theoretisch is er voldoende ruimte voor het aangaan van nieuwe vast geldleningen. Het aantrekken van een vaste geldlening heeft wel negatief effect op de solvabiliteitsratio.

Paragraaf E
Portefeuillehouder

Bedrijfsvoering
H. Jager

De paragraaf bedrijfsvoering beschrijft de sturing en beheersing van de ondersteunende processen binnen de organisatie. De ondersteunde processen zijn:

- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- Personeel & organisatie (HRM)
- Inkoop, aanbesteding en contractmanagement
- Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie
- Juridische zaken
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- Facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging).

Investeringsbeleid

De geplande investeringen zijn per programma toegelicht.

Organisatieontwikkeling en samenwerking

In 2018 is de organisatiestructuur op organische wijze aangepast aan de ontwikkelingen in de samenleving én de wisselende behoefte aan sturing en samensturing (de Westerveldse vorm van zelfsturing) van de medewerkers. Nadat in 2017 de managementlaag afdelingshoofden is verdwenen, is in 2018 het aantal teamleiders teruggebracht van zes naar drie: samen met de directeur kent de organisatie nu vier leidinggevendenden. Hiermee kenmerkt de organisatie zich nóg meer door: korte lijnen en weinig hiërarchie. De korte lijnen, ontschotting én het vormen van één organisatie (waarin taakvelden en medewerkers in wisselende samenstellingen met elkaar samenwerken) zien we terug in de plenaire personeelsbijeenkomsten die eens in de twee à drie weken worden gehouden voor informatie-uitwisseling, presentaties en afstemming.

In maart 2018 zijn de missie & visie van de organisatie (op voordracht van een werkgroep van medewerkers) vastgesteld en in het najaar (wederom op voordracht van een de werkgroep van medewerkers) de Westerveldse klantbelevingsprincipes.

Op verschillende terreinen wordt in onze provincie en onze regio in wisselende samenwerkingsverbanden sector overschrijdend, gemeentegrensoverschrijdend en provinciegrensoverschrijdend samengewerkt: soms voor korte duur, soms voor langere tijd. Het in wisselende samenstelling samenwerken sluit aan bij een trend in de samenleving: leven en werken in een netwerksamenleving.

Administratieve organisatie

Rechtmatigheid

In 2018 hebben we in samenwerking met de gemeenten Meppel, Staphorst, Steenwijkerland en Zwartewaterland stappen gezet in de samenwerking op het gebied van de interne controle. Zo is er bijvoorbeeld een gezamenlijk controleplan voor alle 5 gemeenten opgesteld, en zijn in de samenwerking een 6-tal processen gezamenlijk gecontroleerd. Tevens is het besluit genomen om vanaf 2019 extra formatie beschikbaar te stellen voor een functionaris die de verbijzonderde interne controle in de samenwerking voor zijn/haar rekening zal nemen.

Doelmatigheid

In 2018 is in het kader van de jaarlijkse doelmatigheidsonderzoeken begonnen met het instellen van een onderzoek naar de juridische kwaliteit van onze gemeente. Dit rapport wordt uiterlijk in het 1^e halfjaar van 2019 vastgesteld.

Informatisering en automatisering

Informatiebeveiliging en privacy

In 2018 zijn de functies en het takenpakket van functionaris gegevensbescherming (FG), chieft information security officer (CISO) en privacy officer (PO) formeel beschreven, vastgesteld, aangesteld en benoemd. Hierdoor is er een stevige invulling van het onderwerp Informatiebeveiliging en privacy gegeven. Het privacyteam heeft tot primaire taak het beschermen van persoonsgegevens, het voorkomen van datalekken en in het geval van het optreden van een datalek de zorgvuldige afhandeling daarvan.

ENSIA

In 2017 is een initiatief gestart vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de vereniging Nederlandse gemeenten (VNG), gemeenten, het ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (DGBRW) met de introductie van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit kortweg ENSIA.

ENSIA heeft tot doel het ontwikkelen en implementeren van een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). ENSIA helpt gemeenten in één keer slim verantwoording af te leggen over informatieveiligheid gebaseerd op de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten). De verantwoordingssystematiek over de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet) is samengevoegd en gestroomlijnd. Ook in 2018 is het traject rondom ENSIA uitgevoerd, vragenlijsten zijn beantwoord, ter verantwoording opgestuurd en zijn verbeteringen inzichtelijk gemaakt. De verantwoording kent zowel een horizontale als verticale verantwoording, beide zijn conform de gestelde kaders aangeleverd en door een externe auditor getoetst.

Inkoop en aanbesteding

Gedurende het jaar is gewerkt aan inbedding van de centraal georganiseerde inkoopfunctie. Zo zijn er workshops georganiseerd voor alle afdelingen, zijn formats opgesteld en is gestart met het in kaart brengen van processen om zaakgericht te kunnen werken.

Op basis van een inkoopkalender is een verscheidenheid aan aanbestedingen ondersteund en begeleid. Hierbij heeft met name de contractering van Wmo Begeleiding veel inspanning gevraagd van de organisatie, wat wel tot een succesvolle afronding van het traject heeft geleid.

Ook is er gestart met een inventarisatie en onderzoek naar contract- en leveranciersmanagement en de wijze waarop dit binnen de organisatie ingezet kan worden. Ten aanzien van maatschappelijk verantwoord inkopen is aansluiting gezocht bij de nieuw op te stellen visie op duurzaamheid.

Tot slot is er in 2018 een Klachtenregeling Aanbesteden vastgesteld, welke dient als laagdrempelig instrument voor belanghebbenden om klachten over een aanbesteding te bespreken met de gemeente zonder dat er direct een rechtsmiddel mee gemoeid is.

Personeelsbeleid

Vanuit onze missie: "Wij zijn een betrokken en gedreven organisatie en leveren transparante dienstverlening", hebben we ook in 2018 met de organisatieontwikkeling grote stappen gezet en lijnen korter gemaakt. In 2018 zijn er vier teams gevormd die zelfsturend opereren.

In 2018 merkte de organisatie dat het door ontwikkelingen en krapte op de arbeidsmarkt lastiger was om vacatures vervuld te krijgen. Vacatures staan langer open en ter overbrugging van structurele invulling is vaak gebruik gemaakt van inhuur.

De vergoeding van raadsleden in gemeenten tot 24.000 inwoners is in 2018 verhoogd en gelijkgesteld aan de vergoeding die hoort bij de inwonersklasse 24.001 - 40.000 inwoners. Ook bestaat vanaf 2018 de mogelijkheid voor duo-/burgerleden voor een vergoeding voor computer en internetverbinding.

Preventief handelen op (ziekte)verzuim

Als goed werkgever zetten we vooral in op het preventief voorkomen van (ziekte) verzuim. Door het werken aan een transparante werkcultuur, is het streven dat we op voorhand kunnen anticiperen op individuele situaties van medewerkers die (tijdelijke) extra zorg en aandacht nodig hebben. We streven als gemeente naar een verzuimcijfer dat niet groter is dan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer van de sector Gemeenten. In 2018 bedroeg het ziekteverzuimcijfer 5,0% (excl. zwangerschappen). Dit is een lichte stijging ten opzichte van voorgaand jaar (4,8%). 'Het landelijk gemiddelde verzuimcijfer van de sector Gemeenten van 2018 wordt eind mei 2019 bekend gemaakt.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. De provincie heeft een toezichthoudende rol op de gemeenten op een aantal terreinen. Deze terreinen zijn:

- Ruimtelijke ordening
- Wabo
- Huisvesting statushouders
- Archiefzorg
- Financieel toezicht
- Monumentenwet

Het toezicht op financiën wordt afzonderlijk georganiseerd. De andere vijf onderwerpen vallen onder de Wet Interbestuurlijk Toezicht. Hiervoor zijn toezichtcriteria ontwikkeld op basis waarvan zelfbeoordeling plaats kan vinden. Deze zelfbeoordeling heeft een plek in de P&C-cyclus en daarmee in de jaarrekening, waardoor de gemeenteraad haar taak adequaat kan uitoefenen.

Bij de jaarrekening 2018 heeft de zelfbeoordeling samengevat het volgende resultaat opgeleverd. Een groene kleur betekent dat aan alle eisen is voldaan, oranje betekent dat aandacht nodig is omdat aan een aantal eisen niet is voldaan, rood betekent dat onvoldoende is voldaan aan de eisen.

Domein	Status
Ruimtelijke Ordening	
Huisvesting statushouders	
Archiefzorg	
Financieel toezicht	
Monumentenwet	

Westerveld scoorde op één punt 'oranje'. Bij archiefzorg wordt nog niet voldaan aan alle vereiste kritische prestatie-indicatoren. De indicator bij archiefzorg zal pas bij een volledige 100% score naar groen worden aangepast. Met name de indicatoren met betrekking tot digitalisering archief zijn nog niet allemaal gerealiseerd. De aanbevelingen die de provincie heeft gedaan zullen in 2019 en 2020 opgevolgd worden, maar dit zal naar verwachting nog niet leiden tot een 'groene' status.

Nieuwe wet- en regelgeving

Vanaf juli 2018 is er gestart met het project Invoering Omgevingswet. Op 2 oktober 2018 is de startnotitie Project invoering Omgevingswet goedgekeurd door het college. De omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infra, milieu, natuur en water naar een basis voor een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving en treedt 1 januari 2021 in werking. In het project zal het Deelproject Beleid & Regels, met ondersteuning van een extern adviesbureau, uitvoering geven aan de implementatie. Een Omgevingsvisie en Omgevingsplan zullen ontwikkeld worden.

Paragraaf F	Verbonden Partijen
Portefeuillehouder	H. Doeven, J.Y.A. de Haas, W.J.N.M. de Jong en H. Jager

De gemeente onderhoudt banden met diverse partijen waarin zij een bestuurlijk of financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Het aangaan van banden met deze partijen komt voort uit politieke motieven en maatschappelijke relevantie. Een bestuurlijk belang betekent dat leden van het college, in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling, vertegenwoordigd zijn. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname aan een verbonden partij op enigerlei wijze risico kan lopen. De verbonden partijen zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

1. Gemeenschappelijke regelingen
2. Deelnemingen in vennootschappen
3. Participaties in stichtingen en verenigingen

1. Gemeenschappelijke regelingen

Intergemeentelijk samenwerkingsverband Werk en Inkomen Steenwijkerland en Westerveld te Steenwijk		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Uitvoering van gemeentelijke taken inzake sociale zekerheid, hierbij ligt de focus ligt op 'werken aan werk'.		25%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	14
	31-12-2018	22
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	150
	31-12-2018	75
Resultaat (x € 1.000)	2018	8
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	5.913
<i>Risico's</i>		
De belangrijkste risico's betreffen de budgettering Participatiewet en de open einde financiering van de uit te voeren wetten en regelingen (ook bijzondere bijstand- en minimabeleid). Door te sturen op een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering (o.a. zoals genoemd in het PvA) wordt ingezet op het beheersen van de risico's. Voor een uitgebreide beschrijving van de risico's wordt verwezen naar de verplichte paragrafen in de begroting 2019 e.v. van de IGSD s-w. In januari 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met de opheffing van de GR IGSD per 1 januari 2020. Vanaf dat moment zullen de taken rondom werk en inkomen door de gemeente zelf worden uitgevoerd.		

Werkvoorzieningsschap Reestmond te Meppel		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Het plaatsen van mensen uit de deelnemende gemeenten die aangewezen zijn op aangepast werk op een dergelijke plek. Hierbij wordt gestreefd naar passende arbeid zo dicht mogelijk bij de reguliere arbeidsmarkt. Dit houdt mede in het ontwikkelen van de arbeidsmogelijkheden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waardoor hun door- en uitstroomkansen vergroot worden.		23,6%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	2.875
	31-12-2018*	1.530
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	3.182
	31-12-2018*	2.885
Resultaat over 2018 (x € 1.000)	2018*	-1.123
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	2.860

Risico's

De risico's zijn gerubriceerd in de categorieën inkomsten, financiering en bedrijfsvoering. Aan de inkomstenkant wordt vooral het afnemen van de Rijksbijdrage genoemd. De reserves worden als voldoende ingeschat om de risico's af te dekken. Voor een uitgebreide beschrijving van de risico's wordt verwezen naar de risicoparagraaf in de begroting 2018 e.v. van de GR Reestmond.

* Dit betreffen voorlopige cijfers. De accountantscontrole is nog niet uitgevoerd.

Veiligheidsregio Drenthe te Assen**Openbaar belang****Aandeel**

Het uitvoeren van taken en bevoegdheden die bij of krachtens de wet aan de Veiligheidsregio zijn opgedragen. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden welke door de deelnemende gemeenten aan de veiligheidsregio zijn opgedragen.

4,7%

Financieel

Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	1.828
	31-12-2018	1.600
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	25.250
	31-12-2018	26.592
Resultaat (x € 1.000)	2018	363
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	1.038

Risico's

De Veiligheidsregio is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarbij de risico's uiteindelijk verhaald kunnen worden op de deelnemende gemeenten. De Veiligheidsregio geeft zelf aan dat er risico's gezien worden in de (eventuele) afname van de rijksbijdrage. De reserves worden als ruim voldoende ingeschat om de risico's af te dekken. Daarnaast worden nieuwe ontwikkelingen vroegtijdig gesignaleerd en zullen de daaruit voortkomende consequenties voorgelegd worden aan uw raad.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe**Openbaar belang****Aandeel**

Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.

Op basis van inwoner aantal

Financieel

Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	2.267
	31-12-2018	2.587
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	1.889
	31-12-2018	2.386
Resultaat (x € 1.000)	2018	174
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	575

Risico's

Ten aanzien van algemene risico's houdt de GGD een Algemene Reserve van maximaal 5% van de omzet voor de basistaken. Voor het programma Additioneel wordt een opslag van 10% berekend op de kostprijs van de additionele producten. Deze opslag wordt gestort in de risicoreserve. De reserve heeft een maximum-omvang van 33% van de loonkosten van het programma Additioneel. Voor Veilig Thuis Drenthe wordt de opslag van 10% niet berekend. De GGD werkt tegen kostprijs voor de gemeenten, met de afspraak dat wanneer de gemeenten het product substantieel wensen terug te brengen er aanvullende afspraken worden gemaakt over de dan optredende frictiekosten. Voor een uitgebreide beschrijving van de risico's wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van in de begroting 2018 e.v. van de GGD.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe te Assen		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Het uitvoeren van alle milieuvergunningverlening- en meldingen, milieutoezicht en handhaving en alle milieuspecialismen en advisering op het gebied van milieu.		3,1%
<i>Financieel*</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	817
	31-12-2018	797
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	4.687
	31-12-2018	5.688
Resultaat (x € 1.000)	2018	-19
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	501
<i>Risico's</i>		
Er is een rapport opgesteld door Seinstra en van der Laar, waarin de onvolkomenheden naar voren zijn gebracht. Op basis van dit rapport is een verbeterprogramma gestart. Van de deelnemers wordt een financiële bijdrage hierin verwacht. Een reguliere stijging van 5% en een incidentele (2 jaar) van nog eens 5% worden vanaf 2018 in rekening gebracht, daarnaast zal een investering plaatsvinden die bij de deelnemers wordt teruggelegd. Vanuit de gemeente wordt de vinger aan de pols gehouden. Wanneer de RUD een tekort realiseert zal dit bij de gemeenten worden opgehaald, daarom is het van belang dat hier nadrukkelijk overleg over plaatsvindt.		

Recreatieschap Drenthe te Diever		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Versterking van het recreatief-toeristisch beleid in Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf.		1/13 deel
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	677
	31-12-2018	667
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	685
	31-12-2018	1.203
Resultaat (x € 1.000)	2018	7.255
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	80
<i>Risico's</i>		
Het is een gemeenschappelijke regeling waarbij de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de eventuele tekorten van deze regeling.		

Eems Dollard Regio te Bad Nieuweschan		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Bevorderen van samenwerking aan zowel Duitse als Nederlandse kant van de grens		0,94%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	n.n.b.
	31-12-2018	n.n.b.
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	n.n.b.
	31-12-2018	n.n.b.
Resultaat (x € 1.000)	2018	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2018	n.n.b.
<i>Risico's</i>		
Volgens paragraaf 15 lid 3 van de gemeenschappelijke regeling EDR zijn de deelnemers aan de EDR verplicht om naar rato van hun deelnemersbijdrage bij liquidatie extra bijdragen te verstrekken ter voldoening aan de verplichtingen van de EDR die na verzilvering van het vermogen resteren.		

2. Deelnemingen in vennootschappen

Vennootschappen die zijn ontstaan uit de verkoop van Essent.

Enexis Holding B.V. te 's Hertogenbosch		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Enexis Holding B.V. beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland en zorgt er voor dat gas en elektriciteit van de energieleveranciers veilig bij de klanten (plm. 2,6 miljoen huishoudens) terecht komt.		0,0928%

<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2018	3.808*
	31-12-2018	4.024*
Vreemd vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2018	3.860*
	31-12-2018	3.691*
Resultaat (x € 1 mln.)	2018	243*
<i>Risico's</i>		
Een risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gelimiteerd middels een overeengekomen garantiedividend van € 100 miljoen.		
* De cijfers van 1 januari zijn o.b.v. de jaarrekening 2017 en de cijfers per 31 december betreffen de schattingen o.b.v. de halfjaarcijfers van Enexis.		

CBL Vennootschap B.V. te 's Hertogenbosch*		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent ('Verkopende Aandeelhouders') te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als tussenpersoon voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds.		0,0928%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x \$ 1.000)	1-1-2018	138
	31-12-2018	90
Vreemd vermogen (x \$ 1.000)	1-1-2018	21
	31-12-2018	0
Resultaat (x \$ 1.000)	2018	-25
<i>Risico's</i>		
Ondanks dat het CBL Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.81 BW.		

Vordering op Enexis B.V. te 's Hertogenbosch*		<i>Aandeel</i>
<i>Openbaar belang</i>		
Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte 'fair market value'. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan tussen het productie- en leveringsbedrijf (Essent) en het netwerkbedrijf (Enexis). Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren, is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de lening € 1,8 miljard. Deze lening is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches. De eerste drie tranches hebben inmiddels plaatsgevonden. 4e Tranche: • Totaalbedrag lening € 350 mln. • Looptijd 10 jaar (tot 30 september 2019) • Rente 7,2% • Op basis van de aanwijzing van de Minister van Economische Zaken is deze tranche van € 350 miljoen, geormerkt als mogelijke toekomstige conversie naar eigen vermogen. Op 30 september 2018 is de jaarlijkse rente uitbetaald aan de aandeelhouders		0,0928%

Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	-2
	31-12-2018	0
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	356.324
	31-12-2018	0
Resultaat (x € 1.000)	2018	-15
Risico's		
De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW		

Verkoop Vennootschap B.V. te 's Hertogenbosch*		
Openbaar belang	Aandeel	
Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de Verkopende Aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.	0,0928%	
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	113
	31-12-2018	5
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	57
	31-12-2018	0
Resultaat (x € 1.000)	2018	-50
Risico's		
Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.		

CSV Amsterdam B.V. te 's Hertogenbosch*		
Openbaar belang		Aandeel
Deze aandelen zijn bij de verkoop van de Essent-aandelen ontvangen en dienen ter afwikkeling van de diverse zaken rondom de verkoop.		0,0928%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	749
	31-12-2018	530
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	0
	31-12-2018	0
Resultaat (x € 1.000)	2018	-150
Risico's		
Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven tot het bedrag van € 8.035.783 die nog resteert op de Escrow-rekening en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.		

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. 's Hertogenbosch*		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Deze aandelen zijn bij de verkoop van de Essent-aandelen ontvangen en dienen ter afwikkeling van de diverse zaken rondom de verkoop.		0,0928%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	1.606
	31-12-2018	1.595
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	23
	31-12-2018	0
Resultaat (x € 1.000)	2018	-30
<i>Risico's</i>		
Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.		
Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW).		

Overige vennootschappen

N.V RENDO te Hoogeveen		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.		7,97%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	70
	31-12-2018	73
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	67
	31-12-2018	72
Resultaat (x € 1.000)	2018	10
<i>Risico's</i>		
Het risico, en daarmee de aansprakelijkheid, voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		

N.V Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) te Assen		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.		1,079%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	45
	31-12-2018	n.n.b.
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2018	130
	31-12-2018	n.n.b.
Resultaat (x € 1.000)	2018	n.n.b.
<i>Risico's</i>		
Het risico, en daarmee de aansprakelijkheid, voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		

Waterbedrijf Vitens NV te Utrecht		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.		0,449%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2018	533
	31-12-2018	n.n.b.
Vreemd vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2018	1.195
	31-12-2018	n.n.b.
Resultaat over 2018 (x € 1.mln.)	2018	n.n.b.

Risico's		
Het risico voor de gemeente zit in het afwaarderen van de boekwaarde van de aandelen. Wanneer zou blijken dat Vitens niet meer aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Op dit moment is dat risico met een solvabiliteit van circa 30% zeer gering.		

Wadinko N.V. te Zwolle*		
Openbaar belang		Aandeel
Bevorderen werkgelegenheid.		2,344%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2018	67,6
	31-12-2018	68,1
Vreemd vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2018	1,5
	31-12-2018	1,5
Resultaat (x € 1 mln.)	2018	1,6
Risico's		
Inherent aan haar doelstellingen loopt Wadinko risico's. Door de interne maatregelen met betrekking tot risicobeheersing, zoals beschreven in de jaarrekening van Wadinko, zijn de risico's voor de aandeelhouders beperkt.		

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) te den Haag		
Openbaar belang		Aandeel
Verkrijgen van toegang tot de kapitaalmarkt; d.m.v. gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen.		0,0009%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2018	4.687
	31-12-2018	4.991
Vreemd vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2018	135.041
	31-12-2018	132.518
Resultaat (x € 1 mln.)	2018	337
Risico's		
Maximaal risico t.a.v. de afwaardering van de boekwaarde van de aandelen en het niet ontvangen van dividend. Het risico op afwaardering zal zeer beperkt zijn aangezien het een staatsbank (50% eigendom Staat en 50% eigendom gemeenten en provincies samen) betreft. Het risico op beperkte dividenduitkering heeft zich de laatste jaren voorgedaan, door gewijzigde regelgeving en de lage rente. Hier wordt bij het opstellen van de begroting rekening mee gehouden.		

Regionaal Orgaan Verwijdering Afvalstoffen (ROVA N.V.) te Zwolle		
Openbaar belang		Aandeel
Door deelname in de aandelen van ROVA kunnen we gebruik maken van de aangeboden diensten.		0,184%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2018	31
	31-12-2018	33*
Vreemd vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2018	61
	31-12-2018	58*
Resultaat (x € 1 mln.)	2018	5,8*
Risico's		
De gemeente zal maximaal het ingelegde bedrag in aandelen moeten afboeken bij een eventueel faillissement van ROVA. Daarnaast zal er dan met spoed een andere afvalinzamelaar gezocht moeten worden. Dit kan hoge(re) kosten met zich meebrengen. Het risico dat dit zal gebeuren, wordt zeer klein geacht, aangezien er regelmatig overleggen met ROVA plaatsvinden en de financiële organisatie van ROVA goed geborgd is.		

* Deze cijfers komen uit de concept jaarrekening waar nog geen accountantscontrole op is toegepast.

3. Participaties in stichtingen en verenigingen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG ondersteunt gemeenten bij hun ontwikkeling en behartigt hun belangen. Als belangenbehartiger van alle gemeenten is de VNG regelmatig gesprekspartner van andere overheden leden van het parlement, maatschappelijke organisaties en belangenverenigingen. Daarnaast voert de VNG gemeenschappelijke diensten voor gemeenten uit en biedt haar leden een platform. Jaarlijks wordt de contributie op basis van het aantal inwoners vastgesteld. Voor 2018 bedroeg de bijdrage voor onze gemeente € 26.605.

Talentenregio

Talentenregio is een samenwerkingsverband op het gebied van Human resource management, tussen 24 verschillende gemeenten uit de regio Zwolle. Het doel van Talentenregio is om samen te werken op het gebied van intergemeentelijke mobiliteit, om een kennisnetwerk te zijn, om de arbeidsmarktcommunicatie te verbeteren en om een traineetraject te bieden. De contributiekosten bedragen € 18.500 per jaar. Daarnaast wordt er nog gebruik gemaakt van de aangeboden producten van de Talentenregio.

Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)

De Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) is de provinciale afdeling van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De VDG is van en voor de Drentse gemeenten en biedt een belangrijk platform aan haar leden om elkaar te ontmoeten, kennis te delen, gezamenlijke afspraken te maken om een gezamenlijk gezicht te zijn richting VNG, Rijk, Provincie en andere samenwerkingspartners van gemeenten. De VDG wordt ondersteund door een klein projectbureau. Dit projectbureau bestaat uit een bestuurlijk adviseur/ programmamanager en een programma-/ projectsecretaris. De VDG staat aan de vooravond van een vernieuwingsproces waarin het zich meer wil gaan profileren en manifesteren als interactief platform en kenniscentrum.

De speerpunten in de missie en visie van de VDG zijn:

- Kennis en expertise delen
- Netwerken en ontmoeten
- Afstemmen en afspraken maken
- In- en externe verbindingen realiseren

De bijdrage voor 2018 was € 6.295 (exclusief drie specifieke projecten).

Regio Zwolle

Regio Zwolle is een bestuurlijke samenwerking tussen 21 verschillende gemeenten en 4 provincies rondom Zwolle.

Begin 2019 is er een nieuwe koers vastgesteld genaamd de Nieuwe Agenda Regio Zwolle stapt over eigen grenzen. Er wordt gewerkt aan een vijftal tafels: economie, menselijk kapitaal, leefomgeving, energie en bereikbaarheid. De bestaande verschillende sectoren/clusters, te weten: Agri&Food, Vrijtijds-economie, Health, Kunststoffen en Logistiek worden hieronder gebracht. De gemeente Westerveld gaat in 2019 onderzoeken bij welke tafels, naast de tafel economie, zij wil participeren. Een belangrijk onderdeel van Regio Zwolle is Kennispoort. Kennispoort is het innovatie-netwerk van ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid. Kennispoort verzorgt één keer per jaar een bijeenkomst in de gemeente Westerveld. De gemeentelijke bijdrage is jaarlijks € 1,23 per inwoner. In 2019 komt er vanuit Regio Zwolle een voorstel voor een verhoging van dit bedrag per 2020.

Stichting Het Oversticht Zwolle

Het welstandstoezicht en de gemeentelijke monumentencommissie zijn in de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit bij deze stichting ondergebracht, zie ook hieronder. De gemeentelijke archeoloog wordt eveneens via Het Oversticht ingehuurd. Het bestaande inhuurcontract voor de gemeentelijke archeoloog heeft een looptijd van drie jaar, ingaande 1 januari 2018.

Beoordeling bouwplannen.

De gemeente Westerveld maakt voor planbeoordelingen gebruik van de commissie Ruimtelijke kwaliteit (welstandstoezicht) van Het Oversticht in Zwolle. Deze commissie heeft tot doel het uitbrengen van een onafhankelijk integraal advies over zaken in het kader van de Omgevingsvergunning aangaande bouw- en monumentenwetgeving.

Het installeren van de leden van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit van Het Oversticht is een raadsbevoegdheid. De huidige samenstelling wordt tot aan het in werking treden van de Omgevingswet, (voorzien voor 2021 en uitgezonderd bijzondere omstandigheden) ongewijzigd

gecontinueerd. Met ingang van 1 januari 2018 zijn de leden van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit opnieuw (her-) benoemd.

Samenwerkingsverband UNESCO nominatiedossier 'Koloniën van Weldadigheid'

Sinds 2010 wordt er internationaal samengewerkt aan een succesvolle nominatie van de voormalige Rijkskoloniën van Weldadigheid tot UNESCO Werelderfgoed. De gemeente Westerveld is één van de voortrekkers geweest voor uitbreiding van het dossier en heeft in 2012 een bestuurlijk charter ondertekend waarin we deze intentie (zowel op het gebied van personele inzet, als financieel) hebben bevestigd. De gemeente Westerveld heeft zitting in de stuurgroep en het programmateam die onder leiding staan van de provincie Drenthe. De overige partners zijn de gemeenten Noordenveld (Dr.), Steenwijkerland, Ommen en Hardenberg (Ov), Weststellingwerf (Fr), Stad Hoogstraaten (Provincie Antwerpen) en Merksplas (Provincie Antwerpen), de provincies Drenthe, Overijssel, Fryslân en Antwerpen. De Vlaamse partners worden vertegenwoordigd door Het Kempens Landschap. Op lokaal niveau wordt ambtelijk en bestuurlijk nauw samengewerkt met de gemeenten Steenwijkerland en Weststellingwerf. Er vinden afstemmingsgesprekken plaats met de belangrijkste stakeholders in het dossier – inwoners, ondernemers uit de recreatie- en toeristische sector, gekoepeld in Stichting Weldadig Oord, Stichting Maatschappij van Weldadigheid en de agrarische sector, samengebracht in de Vereniging Agrarische Belangen Oorden en Parten - hiermee heeft ons component inmiddels binnen het dossier een voorbeeldfunctie. In juli 2018 heeft het Werelderfgoedcomité een voorlopig (positief) advies uitgebracht waarna het rijk 3 jaar de tijd heeft om een geactualiseerd dossier definitief in te dienen. Deze her-indiening staat nu gepland voor medio 2020.

Europees Erfgoedlabel

De Koloniën van Weldadigheid kunnen de titel Europees Erfgoedlabel (EHL) krijgen. De Nederlandse ministerraad heeft op vrijdag 1 maart 2019 op voorstel van minister van Engelshoven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ingestemd dat Nederland samen met België de Koloniën van Weldadigheid bij de Europese Commissie voordraagt voor het Europees Erfgoedlabel. Naar verwachting besluit de Europese Commissie aan het eind van het jaar over de nominatie. De nominatie is gedaan door de gezamenlijke bezoekerscentra in de Koloniën van Weldadigheid (waaronder het Huis van Weldadigheid in Frederiksoord) en het proces wordt verder begeleid door de Belgische rijksoverheid. Bij een Europees Erfgoedlabel gaat het allereerst over betekenis, verhaal, en over de rol die iets speelt op Europees niveau (cultuur, geschiedenis en integratie). De gekozen locaties moeten zich daarbij inspannen voor educatieve activiteiten gericht op jongeren.

RWB Zwolle

Het Regionaal Werkbedrijf regio Zwolle is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten in de regio Zwolle, het UWV Werkbedrijf, werkgevers- en werknemersorganisaties en onderwijsinstellingen. Het Werkbedrijf heeft geen rechtspersoonlijkheid, maar is een netwerk van partijen die samenwerken op basis van een af te sluiten convenant aan het oplossen van arbeidsmarktvraagstukken in de regio. De individuele partijen besluiten ieder voor zich tot samenwerking in het Werkbedrijf.

P10

De P10 is het samenwerkingsverband van grote plattelandsgemeenten. De inmiddels zeventien grootste plattelandsgemeenten van Nederland hebben veel dezelfde ambities en uitdagingen waarvoor zij zich dagelijks inzetten. In P10-verband brengen zij deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek. De P10 is samen met andere organisaties zoals LTO, Vereniging Kleine kernen, Netwerk Platteland, één van de organisaties die de Plattelandsthema's onder de aandacht brengt van diverse partijen. Gesprekspartners zijn o.a. VNG en diverse ministeries.

De P10 maakt zich onder meer sterk voor:

- Functieveranderingen op het Platteland
- Nieuwe Economische kansen in de Buitengebieden
- Leefbaarheid in de kernen, en
- Relatie Plattelandsgemeente en Gemeentefonds.

De contributie voor onze gemeente bedraagt € 6.500.

Paragraaf G
Portefeuillehouder

Grondbeleid
W.J.N.M. de Jong

De paragraaf grondbeleid beschrijft het grondbeleid in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling. Het gemeentebestuur formuleert de doelstellingen en het grondbeleid is hieraan ondersteunend. Deze paragraaf geeft de visie op het grondbeleid, de uitvoering van het grondbeleid, de actuele financiële positie, de winstneming en de risico's en voorzieningen weer. De niet in exploitatie genomen bouwgronden worden, vanaf 2016 op basis van het BBV, opgenomen als materiële vaste activa.

Visie op grondbeleid

De gemeente Westerveld hanteert een faciliterend grondbeleid. De markt heeft de ruimte om te ondernemen en de gemeente kan zich op haar publieke taak richten. Wanneer de gemeente het nodig acht om meer invloed op het grondbeleid te hebben dan wordt actief grondbeleid ingezet. Bij de keuze voor actief grondbeleid wordt de raad altijd in kennis gesteld. Het financiële risico van het grondbeleid dient voor de gemeente aanvaardbaar te zijn. Bij maatschappelijk interessante initiatieven wordt het financiële risico vooraf zorgvuldig onderzocht.

Uitvoering grondbeleid

Bouwgrond in exploitatie

De Valderse II – Dwingeloo

Deze grondexploitatie wordt met ingang van 31-12-2018 financieel afgesloten.

Alle opbrengsten waren al eerder gerealiseerd, in 2018 zijn ook de laatste kosten gemaakt. Het resultaat is een woonwijk met 42 woningen.

De grondexploitatie wordt afgesloten met een voordelig financieel resultaat van € 277.000. Dit nadat in de afgelopen jaren al ruim € 2,2 miljoen aan winst is genomen. In totaal levert deze grondexploitatie een voordelig resultaat op van bijna € 2,5 miljoen.

In 2018 werd nog een voordelig resultaat van € 2,25 miljoen verwacht. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de reservering voor het uitbetalen van planschadeclaims is komen te vervallen en doordat de laatste kosten aan woonrijp maken van het gebied mee zijn gevallen.

Hof van Kalteren - Diever

Ook deze grondexploitatie wordt per 31-12-2018 afgesloten. Het project betreft de bouw van het gemeentehuis, een medisch centrum en de realisatie van 41 woningen. Alle opbrengsten en kosten zijn inmiddels gerealiseerd. De grondexploitatie wordt afgesloten met een nadelig resultaat van € 1.835.000. In 2018 werd er een tekort verwacht van circa € 1,9 miljoen. Voor dit bedrag is een voorziening getroffen. Uit deze voorziening valt nu € 65.000 vrij naar de algemene reserve.

Meenteweg - Oeveraseweg – Havelte

Deze grondexploitatie betreft de afronding van een bedrijventerrein in Havelte. Op dit bedrijventerrein is nog een kavel beschikbaar. Verder moeten er nog flinke werkzaamheden in de openbare ruimte plaatsvinden, zoals in het bestemmingsplan is opgenomen.

In 2018 was er een belangstellende (optie) voor de afname van de kavel. Deze is gedurende het jaar afgehaakt, waardoor de kavel weer ter beschikking komt. In 2019 wordt een koper voor deze kavel gezocht. Door het afhaken van de optant is vertraging opgetreden in de uitvoering van het plan. In 2018 was de verwachting dat het project in 2020 kon worden afgesloten, dit is nu met een jaar opgeschoven naar 2021. Deze vertraging heeft een verslechtering van het verwachte financiële resultaat opgeleverd. In 2018 werd nog een nadelig financieel resultaat verwacht van € 170.000 (NCW per 1-1-2018). Na de vertraging is dit een nadelig resultaat van circa € 189.000 (NCW per 1-1-2019).

Zorgvlied

In Zorgvlied worden 15 kavels uitgegeven voor woningbouw. In 2018 zijn negen van deze kavels afgenomen door een ontwikkelaar. Daarnaast is eind 2018 de verkoop gestart van 6 kavels ten behoeve van zelfbouw. Het hele plangebied is in 2018 bouwrijp gemaakt. Omdat het een financieel

voordelig plan betreft, moet volgens de commissie BBV winst (tussentijdse winst name) worden genomen op het moment dat er opbrengsten zijn. Dat is hier het geval. Volgens de POC-methode (percentage of completion, een methode die het aandeel van de gerealiseerde opbrengsten afzet tegen het aandeel van de gerealiseerde kosten en de te verwachten winst) zal er € 60.000 aan tussentijdse winst genomen moeten worden.

Hierna komt het te verwachten voordelige resultaat uit op € 181.000 (NCW per 1-1-2019). Naar verwachting kan dit project per 31-12-2021 worden afgesloten.

Kalterbroeken

Kalterbroeken is een woningbouwproject waarin per 1-1-2019 nog 54 kavels voor woningbouw uitgegeven moeten worden. In 2018 zijn de eerste kavels verkocht en is vrijwel het hele plangebied bouwrijp gemaakt. Omdat het bouwrijp maken vrijwel is afgerond, zijn de kosten goed inzichtelijk. Dit heeft ertoe geleid dat de raming voor de totale kosten naar beneden bijgesteld kon worden. Verder zijn in 2018 gesprekken gevoerd met ontwikkelaars. Dit heeft geleid tot planvorming voor de verschillende woonvelden. Naar verwachting zullen hier in 2019 koopovereenkomsten voor gesloten worden, waarna met de realisatie van de woningen begonnen kan worden.

Omdat deze gesprekken zo voortvarend verlopen, is de projectduur met twee jaar ingekort. Dit heeft geleid tot flink lagere rentelasten.

Omdat ook in dit plan inmiddels opbrengsten zijn gerealiseerd moet een deel van de winst genomen worden. Via de POC-methode is berekend dat dit een bedrag van € 40.000 moet zijn.

Door al deze wijzigingen is het resultaat toegenomen tot € 386.000 voordelig (op NCW per 1-1-2019). De verwachting is dat dit project in 2024 kan worden afgesloten.

Actuele financiële positie

Bouwgrond in exploitatie

Bedragen x € 1.000

Complex	Boek- waarde 1-1-2018	Boek- waarde 31- 12-2018	Verwachte uitgaven	Verwachte inkomsten	NCW	Voor- ziening	Jaar van afsluiten
Bouwgronden in exploitatie							
Valderse II Dwingelo	-314	-	-	nvt	nvt	-	2.018
Hof van Kalteren Diever	1.787	-	-	nvt	nvt	-	2.018
Totaal afgeronde projecten	1.473	-	-	-	-	-	
Zorgvlied Noord-Oost II	109	5	136	333	181	-	2.022
Kalterbroeken Diever	1.359	936	2.884	4.310	426	-	2.024
Meenteweg - Oeveraseweg Havelte	111	111	809	756	-164	189	2.021
Totaal lopende projecten	1.580	1.052	3.829	5.399	443	189	
Totaal	3.052	1.052	3.829	5.399	443	189	

Voorzieningen

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van het verloop van de voorzieningen.

Bedragen x € 1.000

Complex	Boekwaarde 31-12-2017	Toevoe- gingen	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2018
Hof van Kalteren, Diever	1.900	-	1.900	-
Meenteweg - Oeveraseweg Havelte	170	19	-	189
Totaal	2.070	19	1.900	189

Risico's

In het algemeen kan gesteld worden dat er weinig risico's zijn bij onze grondexploitaties. Zie hiervoor paragraaf B. Voor de verliezen die we kunnen inschatten is een voorziening opgenomen. Op dit moment betreft dat de Meenteweg – Oeveraseweg in Havelte.

Voor grondexploitaties die in uitvoering zijn geldt dat er een algemeen risico is dat deze ontwikkeling uiteindelijk niet (volledig) voltooid wordt. Er is getracht om het risico hierop zo veel mogelijk te beperken door middel van diversiteit in woningtypologieën, behoefteonderzoek en het hanteren van marktconforme grondprijzen. Voor nadere inschatting van de risico's in breder verband wordt verwezen naar de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing.

Deel B JAARREKENING

B.1 Balans per 31 december 2018

Bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2017	31-12-2018
<u>Vaste activa</u>		
Immateriële vaste activa		
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	24	21
	24	21
Materiële vaste activa		
- Investerings met een economisch nut	27.799	28.060
- Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	1.786	1.670
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	4.483	7.845
	34.068	37.575
Financiële vaste activa		
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	488	488
- Leningen aan deelnemingen	779	666
- Overige langlopende leningen	1	-2
- Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	555	601
	1.824	1.753
Totaal vaste activa:	35.916	39.349
<u>Vlottende activa</u>		
Voorraden		
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	982	863
- Gereed product en handelsgoederen	4	4
	986	867
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar		
- Vorderingen op openbare lichamen	2.943	3.720
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.365	326
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
- Overige vorderingen	707	643
	5.015	4.690
Liquide middelen		
- Kassaldi	1	2
- Banksaldi	256	273
	257	274
Overlopende activa		
- Overige nog te ontvangen bedragen	870	524
	870	524
Totaal vlottende activa:	7.128	6.355
Totaal Activa:	43.044	45.704

Bedragen x € 1.000

Passiva	31-12-2017	31-12-2018
<u>Vaste passiva</u>		
Eigen vermogen		
- Algemene reserve	7.031	5.530
- Bestemmingsreserves	17.000	18.063
- Gerealiseerde resultaat	763	-2.387
	24.794	21.206
Voorzieningen		
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	878	2.103
- Egalisatievoorzieningen	4.542	4.119
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	3.883	4.758
	9.303	10.980
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer		
- Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	5.164	4.470
- Waarborgsommen	0	-
	5.165	4.470
Totaal vaste passiva:	39.262	36.656
<u>Vlottende passiva</u>		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		
- Kasgeldleningen	-	3.500
- Banksaldi	0	0
- Overige schulden	2.554	3.546
	2.555	7.047
Overlopende passiva		
- Voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	67	57
- Overige vooruitontvangen bedragen	1.161	1.945
	1.228	2.001
Totaal vlottende passiva:	3.782	9.048
Totaal Passiva:	43.044	45.704
Gewaarborgde geldleningen	6.118	5.680
Garantstellingen	44.435	38.274

B.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2018

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

	Raming 2018 vóór wijziging			Raming 2018 ná wijziging		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's						
1. Burger & Bestuur en openbare orde & veiligheid	406	3.575	-3.169	648	3.651	-3.003
2. Beheer openbare ruimte en milieu	6.694	10.635	-3.941	6.832	10.597	-3.765
3. Onderwijs, sport en jeugdzorg	313	7.461	-7.148	306	8.014	-7.708
4. Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	3.178	9.598	-6.420	3.543	10.193	-6.650
5. Zorg, welzijn en cultuur	537	7.733	-7.196	483	8.257	-7.774
6. Ruimtelijke ontwikkeling	400	1.568	-1.168	370	2.100	-1.730
7. Belastingen & Financiën	2.077	8.410	-6.333	4.403	11.505	-7.102
Subtotaal programma's	13.605	48.980	-35.375	16.585	54.317	-37.732
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen:						
- onroerende zaakbelastingen	3.341	260	3.081	3.153	280	2.873
- forensenbelasting	643	16	627	643	16	627
- toeristenbelasting	839	18	821	839	18	821
Algemene uitkeringen	28.240	-	28.240	28.480	-	28.480
Dividend	816	1	815	918	1	917
Saldo financieringsfunctie	245	250	-5	33	33	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	31	147	-116	153	147	6
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	34.155	692	33.463	34.219	495	33.724
Onvoorzien	-	19	-19	-	19	-19
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	47.760	49.691	-1.931	50.804	54.831	-4.027
Toevoeging/onttrekking aan reserves						
1. Burger & Bestuur en openbare orde & veiligheid	-	-	-	-	-	-
2. Beheer openbare ruimte en milieu	238	14	224	994	836	158
3. Onderwijs, sport en jeugdzorg	104	-	104	688	162	526
4. Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	20	-	20	572	57	515
5. Zorg, welzijn en cultuur	55	25	30	363	55	308
6. Ruimtelijke ontwikkeling	35	-	35	45	17	28
7. Belastingen en Financiën	303	-	303	1.714	1.621	93
Kostenplaatsen	1.463	-	1.463	1.459	-1	1.460
Totaal mutaties reserves	2.218	39	2.179	5.835	2.747	3.088
Gerealiseerd resultaat	49.978	49.730	248	56.639	57.578	-939

	Realisatie 2018			Realisatie 2017		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's						
1. Burger & bestuur en openbare orde & veiligheid	681	5.136	-4.455	421	3.716	-3.295
2. Beheer openbare ruimte en milieu	6.196	10.291	-4.095	5.915	9.950	-4.035
3. Onderwijs, sport en jeugdzorg	292	7.431	-7.139	438	7.119	-6.681
4. Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	3.719	10.440	-6.721	3.998	10.094	-6.096
5. Zorg, welzijn en cultuur	645	8.024	-7.379	816	7.386	-6.570
6. Ruimtelijke ontwikkeling	666	1.891	-1.225	372	1.678	-1.306
7. Belastingen en Financiën	2.843	9.284	-6.441	1.189	7.894	-6.705
Subtotaal programma's	15.042	52.497	-37.455	13.149	47.837	-34.688
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen:						
- onroerende zaakbelastingen	3.097	289	2.808	3.301	284	3.017
- forensenbelasting	636	16	620	641	18	623
- toeristenbelasting	839	18	821	839	22	817
Algemene uitkeringen	28.649	-	28.649	27.874	-	27.874
Dividend	939	1	938	898	8	890
Saldo financieringsfunctie	35	46	-11	27	-495	522
Overige algemene dekkingsmiddelen	160	118	42	2	124	-122
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	34.355	488	33.867	33.582	-39	33.621
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	49.397	52.985	-3.588	46.731	47.798	-1.067
Toevoeging/ontrekking aan reserves						
1. Burger & Bestuur en openbare orde & veiligheid	-	-	-	110	-	110
2. Beheer openbare ruimte en milieu	994	836	158	1.934	1.829	105
3. Onderwijs, sport en jeugdzorg	104	162	-58	121	64	57
4. Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	572	57	515	554	238	316
5. Zorg, welzijn en cultuur	363	55	308	236	288	-52
6. Ruimtelijke ontwikkeling	45	17	28	28	10	18
7. Belastingen en Financiën	3.687	3.565	122	3.419	2.448	971
Kostenplaatsen	128	-	128	343	38	305
Totaal mutaties reserves	5.893	4.692	1.201	6.745	4.915	1.830
Gerealiseerd resultaat	55.290	57.677	-2.387	53.476	52.713	763

B.3 Toelichtingen

B.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Waar nodig zijn de vergelijkende cijfers opnieuw gerubriceerd ten einde vergelijking mogelijk te maken.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de restant looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Indien deze duurzame waarde vermindering niet langer noodzakelijk is wordt deze teruggedraaid. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2008 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische

noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen:

Gronden en terreinen	13 – 38 jaar (op grond zelf wordt niet afgeschreven)
Woonruimten	18 – 50 jaar
Bedrijfsgebouwen	13 – 50 jaar
Grond- weg en waterbouwkundige	15 – 50 jaar
Overige materiële vaste activa	4 – 25 jaar

Een gedetailleerder overzicht van de afschrijvingstermijn is opgenomen in de bijlage afschrijvingsbeleid van de financiële verordening gemeente Westerveld 2017.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken geactiveerd en afgeschreven in 15 – 50 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa

Voorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- 1 Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
- 2 De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
- 3 De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

B.3.2 Toelichting op de balans per 31 december 2018

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2018
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	24	-	-	3	21
	24	-	-	3	21

Materiële vaste activa

De post materiële vaste activa is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2018
Investerings met economisch nut					
Gronden en terreinen	3.622	-	-	18	3.604
Bedrijfsgebouwen	22.402	1.577	-	1.248	22.731
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	230	161	-	192	199
Vervoersmiddelen	526	208	10	80	644
Machines, apparaten en installaties	676	148	-	191	633
Overige materiële vaste activa	344	25	-	120	249
	27.799	2.119	10	1.849	28.060
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven					
Bedrijfsgebouwen	1.511	-	-	94	1.417
Machines, apparaten en installaties	275	-	-	22	253
	1.786	-	-	116	1.670
Investerings met maatschappelijk nut					
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.443	3.758	205	455	7.540
Overige materiële vaste activa	40	298	-	33	304
	4.483	4.056	205	489	7.845

De investeringen worden nader toegelicht in de programma's en de afschrijvingspercentages zijn opgenomen in de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	488	-	-	-	488
Leningen aan deelnemingen	779	-	114	-	666
Overige langlopende leningen	1	6	8	-	-2
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	555	48	2	-	601
	1.824	53	124	-	1.753

De leningen aan deelnemingen betreffen de leningen aan Enexis en Vitens. De Enexis lening (Tranche D) van € 324.830 wordt in 2019 afgelost. De lening aan Vitens wordt jaarlijks met een

bedrag van € 113.667 afgelost. De overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer betreffen de SVN starters- en zonnelingen.

Vorraden

De post voorraden is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Investe- ringen	Opbreng- sten	Winst- name	Boekwaarde 31-12-2018	Voor- ziening	Balans 31-12-2018
Bouwgronden in exploitatie							
Valderse II Dwingelo	-314	64	-	249	-	-	-
Hof van Kalteren Diever	1.787	12	-	-1.799	-	-	-
Zorgvlied Noord-Oost II	109	82	246	60	5	-	5
Kalterbroeken Diever	1.359	847	1.310	40	936	-	936
Meenteweg - Oeveraseweg Havelte	111	-	-	-	111	189	-78
	3.052	1.005	1.556	-1.449	1.052	189	863
Gereed product en handelsgoederen							
Eigen verklaringen	4	-	-	-	4	-	4
	4	-	-	-	4	-	4

De grondexploitatie worden nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De post uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
Vorderingen op openbare lichamen	2.943	3.720
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.365	326
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
Overige vorderingen		
Kruisposten	4	3
Debiteuren	942	841
Af: dubieuze debiteuren	-240	-201
	707	643

Schatkistbankieren

Door middel van het schatkistbankieren worden overtollige gelden van de gemeente overgeboekt naar een bankrekening van het ministerie van Financiën. Een klein deel à € 375.000 (0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal) mag als werkkapitaal worden aangehouden.

Gemiddelde saldi 2018	
1 ^e kwartaal 2018	191.400
2 ^e kwartaal 2018	230.500
3 ^e kwartaal 2018	163.800
4 ^e kwartaal 2018	148.228

Liquide middelen

De post liquide middelen is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
Kassaldi	1	2
Banksaldi		
Bank Nederlandse Gemeenten	251	252
Rabobank	4	21
	256	273

Overlopende activa

De post overige nog te ontvangen bedragen is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000				
	Boekwaarde 31-12-2017	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
Overige nog te ontvangen bedragen	870	524	870	524

Eigen vermogen

De post eigen vermogen is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

	I/S	Boekwaarde 31-12-2017	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Boekwaarde 31-12-2018
Algemene reserves					
Algemene reserve	I	4.421	763	2.504	2.679
Reserve weerstandsvermogen	I	1.600	-	-	1.600
Reserve rekeningsaldo	I	1.011	743	503	1.250
		7.031	1.506	3.007	5.530
Bestemmingsreserves					
Verzelfstandiging zwembaden	S	390	-	44	346
Overhevelingsreserve	I	1.018	684	1.018	684
Bouw gemeentehuis	S	7.382	-	292	7.090
Multifunctionele accommodatie Havelte (MFA)	S	1.363	-	122	1.241
Co-financiering Fonds	I	91	-	20	71
Huishoudelijk afval	S	506	33	20	519
Licht- en Duisternisplan 2011-2020	S	470	-	152	318
Sociale structuurvisie	S	272	-	55	217
Fonds dorpshuizen	S	243	25	46	223
Sociaal domein	I	2.938	-	15	2.923
Zonnelingen	I	528	-	40	488
Versterking fysieke aantrekkelijkheid	I	1.500	500	-	2.000
Bedrijvenregeling Drenthe	I	300	-	300	-
Stad & Esch	S	-	1.944	-	1.944
		17.000	3.186	2.123	18.063
Gerealiseerd resultaat		763	-	3.150	-2.387

Algemene reserve: Deze reserve ontstaat door overschotten en tekorten in de exploitatie, die in de resultaatbestemming niet specifiek worden bestemd.

Reserve weerstandsvermogen: Aanhouden van vermogen voor opvangen van niet voorziene risico's.

Reserve rekeningsaldo: Om schommelingen in de algemene uitkering uit het gemeentefonds en negatieve exploitatieresultaten op te vangen.

Verzelfstandiging zwembaden: Begeleiding naar zelfstandige zwembaden.

Overhevelingsreserve: Budgetten die niet volledig worden benut in enig jaar, maar wel volgend jaar nodig zijn, lopen via deze overhevelingsreserve. Op deze wijze heeft het overhevelen van budgetten geen invloed op het rekeningsaldo.

Bouw gemeentehuis: Vanaf 1998 heeft de vorming van deze reserve plaatsgevonden. Naast een deel van de voordelige exploitatiesaldi, vond ook een jaarlijkse dotatie plaats ter hoogte van de gewinning raming. Nu het gemeentehuis er staat, worden hieruit de kapitaallasten voor de komende 40 jaar op basis van een plan gedekt.

Multifunctionele accommodatie Havelte (MFA): De reserve is in 2015 gevormd. De reserve is bestemd voor het gedeeltelijk afdekken van de kosten van vervanging van de openbare basisschool, het gymnastieklokaal en enkele andere ruimtes Havelte. Nu de MFA gereed is wordt een deel van de kapitaallasten voor de komende 40 jaar gedekt uit deze reserve. Dit gebeurt op basis van een plan.

Cofinanciering Fonds: In 2003 is deze reserve gevormd met als doel de economische ontwikkeling van de gemeente Westerveld te stimuleren. Hiermee kunnen subsidie aanvragen worden ondersteund. Hiervoor geldt de 1/3, 1/3, 1/3-regel.

Huishoudelijk afval: Het betreft een gesloten (dekking)systeem. Indien er sprake is van overtollige inkomsten kunnen tarieven in de toekomst lager worden vastgesteld dan de kosten die moeten

worden gemaakt. Wettelijk is vastgesteld dat de opbrengsten voor afval niet hoger mogen zijn dan de lasten en dat deze meeropbrengst ten gunste moet komen aan de inwoners.

Licht- en duisternisplan 2011-2020: Voor het uitvoeren van het Licht- en duisternisplan 2011-2020 is een bedrag uit de algemene reserve beschikbaar gesteld. De investeringen kunnen hier ten laste van worden gebracht. De geraamde besparingen komen ten gunste van deze reserve.

Sociale structuurvisie: Dekking van de sociale structuurvisie.

Fonds dorpshuizen: Bij de 2e bestuursrapportage 2011 is besloten om het restant van het beschikbare budget voor dorpshuizen bij de jaarrekening 2011 in een reserve te storten. Deze reserve is beschikbaar voor de begeleiding van de dorpshuizen naar zelfstandige dorpshuizen, die geen gemeentelijke bijdrage meer nodig hebben.

Sociaal domein: Dekking van incidentele kosten Sociaal domein en het opvangen van negatieve resultaten in het Sociaal domein. In 2019 valt deze bestemmingsreserve vrij en komt ten gunste van een aantal nieuw in te stellen fondsen uit het bestuursakkoord en ten behoeve van de invoering van de omgevingswet.

Zonneleningen: Ter stimulering voor het opwekken van duurzame energie.

Versterking fysieke aantrekkelijkheid: Dekking voor activiteiten die bijdragen aan kwaliteitsverbetering van de infrastructuur, bevordering van de cultuurhistorie en versterking van de lokale economie.

Bedrijvenregeling Drenthe: Dekking bedrijvenstimuleringsregeling voor het creëren van werkgelegenheid en een rentekostenregeling dat voorziet in het verlenen van subsidie op de rentekosten van leningen die een onderneming aangaat om investeringsprojecten uit te kunnen voeren.

Stad&Esch: Ter dekking van de kapitaallasten van sportaccommodatie en ontmoetingsruimte Stad en Esch Diever. Deze bestemmingsreserve is gevormd in de plaats van de door de raad beoogde onttrekking uit de algemene reserve, welke methode door gewijzigde regels omtrent de verwerking van activa niet langer is toegestaan.

Voorzieningen

De post voorzieningen is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Toevoe- gingen	Vrijval	Aanwen- ding	Boekwaarde 31-12-2018
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voormalige bestuurders en personeel	878	1.433	-	209	2.103
	878	1.433	-	209	2.103
Egalisatievoorzieningen					
Meerjarenonderhoud gebouwen	1.244	335	-	178	1.401
Groot onderhoud wegen	3.298	515	-	1.095	2.718
	4.542	850	-	1.273	4.119
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden					
Vervangingsinvesteringen riolering	3.883	1.036	-	161	4.758
	3.883	1.036	-	161	4.758

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

De vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer staan vermeld in paragraaf D financiering. De totale rentelast over het boekjaar 2018 bedraagt € 237.000.

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

In 2018 is het noodzakelijk de investeringen van dit jaar en voorgaande jaren te financieren. Zolang dit binnen de kasgeldlimiet kan, wordt gekozen voor het aantrekken van een kasgeldlening. In 2018 is er op dit type leningen nog sprake van een negatieve rente. In tegenstelling tot 2017 is het dit jaar wel noodzakelijk gebruik te maken van een kasgeldlening. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet zal in 2019 deze lening worden omgezet in een vaste schuld.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018
Kasgeldlening Bank Nederlandse Gemeenten	-	3.500
Bank Nederlandse Gemeenten	0	0
Crediteuren	2.554	3.546
	2.555	7.047

Overlopende passiva

De post overlopende passiva is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Vermeer- deringen	Verminder- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
Voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel				
Permanente verkeerseducatie	17	57	17	57
Herontwikkeling Valderseweg Dwingeloo	50	-	50	-
	67	57	67	57
Overige vooruitontvangen bedragen				
Afdrachten sociale premies	-	211	-	211
Nog te betalen bedragen	949	1.207	949	1.207
Transitorische rente	121	-	17	104
Vooruitontvangen inkomsten	-	80	-	80
Rekening-couranten derden	86	251	71	266
Overige	5	78	5	78
	1.161	1.827	1.043	1.945

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole zijn er fouten geconstateerd, dit betreft het onderdeel Europese aanbestedingswetgeving. Het betreft aangegane contracten met Tauw B.V. en Greenvalley Solutions B.V. met een totale contractwaarde van respectievelijk € 617.123 en € 223.218. In het accountantsverslag wordt een toelichting gegeven op dit onderdeel.

Gewaarborgde geldleningen en garanties

De post gewaarborgde geldleningen en garanties is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

	Hoofdsom	Boekwaarde 31-12-2017	Aflos- singen	Boekwaarde 31-12-2018	Dekking
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen					
Stichting Actium BNG 84764	3.392	1.844	175	1.669	76%
Stichting Actium BNG 86225	12.132	6.545	493	6.052	59%
Stichting sporthal Vledder BNG 89572	210	115	8	107	100%
Stichting sporthal Vledder BNG 90704	208	114	9	105	100%
Stichting Biblionet Drenthe BNG 85810	228	137	11	126	100%
VVV Vleder/Frederiksoord BNG 86231	75	46	4	42	100%
Stichting De Menning E1234750	1.134	340	28	312	100%
St. Nat. Restauratiefonds 804544026/804544034	242	91	8	83	100%
Voetbalvereniging Dwingeloo 10029939	110	-	-	110	50%
	17.731	9.232	737	8.605	
Af: deel dekkingspercentage	-818	-445	-42	-403	
Af: deel dekkingspercentage	-4.948	-2.669	-201	-2.468	
Af: deel dekkingspercentage	-55	-	-	-55	
	-5.821	-3.114	-243	-2.926	
Totaal gewaarborgde leningen	11.910	6.118	494	5.680	
Garantstellingen					
WSW achtervang	58.715	44.435	6.161	38.274	100%
	58.715	44.435	6.161	38.274	

De gewaarborgde leningen WSW betreffen de garantstellingen voor de woningbouwverenigingen die sociale woningen verhuren in onze gemeente. Wanneer een woningbouwvereniging niet aan de aflossingsverplichting van de afgesloten leningen kan voldoen, zal in eerste instantie de niet nagekomen verplichting worden gedekt uit het WSW-fonds. Als hier onvoldoende financiële middelen in zijn, zal de gemeente hiervoor worden aangesproken.

Vennootschapsbelasting

Als gevolg van de invoering (2016) van de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' zijn gemeenten verplicht vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen als zij een fiscale onderneming hebben. Deze wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, ingevoerd om een gelijk speelveld te maken tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Vpb is een last, en die maakt deel uit van het stelsel van baten en lasten en het resultaat.

Over 2017 zal nog een finale toetsing moeten worden opgesteld. De verwachting is dat er over dat jaar geen sprake zal zijn van een Vpb plicht c.q. last.

Voor 2018 zal een nieuwe toetsing worden gedaan. Met name bij grondexploitaties van de gemeente kan sprake zijn van winstgevendheid. Grondexploitaties worden vooralsnog zonder winstoogmerk opgezet. Van een fiscale onderneming is in dat geval geen sprake. Om die reden hebben we ervoor gekozen in het boekjaar 2018 en verder geen last voor de vennootschapsbelasting te verantwoorden.

B.3.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2018

De gemeente Westerveld heeft in de jaarrekening gekozen om een toelichting, op het overzicht van baten en lasten, per programma te verantwoorden in hoofdstuk Deel A.1 Programmaverantwoording. Hieronder zijn de drie belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018	Vershil
1	Burger & bestuur en openbare orde & veiligheid	3.169	3.003	4.455	1.452
2	Beheer openbare ruimte en milieu	3.941	3.765	4.095	330
3	Onderwijs, sport en jeugdzorg	7.148	7.708	7.139	-569
4	Lokale economie, vrijetijdseconomie en werk & inkomen	6.420	6.650	6.721	71
5	Zorg, welzijn en cultuur	7.196	7.774	7.379	-395
6	Ruimtelijke ontwikkeling	1.168	1.730	1.225	-505
7	Financiën en Belastingen	-27.111	-26.603	-27.426	-823
Resultaat voor bestemming		1.931	4.027	3.588	-439
Mutatie op de reserves		-2.179	-3.088	-1.201	1.887
Resultaat na bestemming		-248	939	2.387	1.448

Programma 1: Burger & Bestuur en openbare orde & veiligheid

Voor de toekomstige pensioen- en wachtgeld verplichtingen van voormalige bestuurders is dotatie aan de voorzieningen gedaan van € 1.433.000. De overige verschillen binnen dit programma zijn de beperkt gebleven. Deze zijn hier niet toegelicht. Voor onderlinge verschuivingen binnen het programma verwijzen we naar de programmaverantwoording.

Programma 2: Beheer openbare ruimte

Op groen en water is er een nadeel van € 144.000. Er is meer uitgegeven aan onderhoud groenvoorzieningen € 99.000, boom verzorging € 29.000 wat te wijten is aan de grote droogte van de afgelopen zomer waardoor extra besproeiing en herplanting nodig was. Verder was er meerwerk bij openbaar groen De Meerkamp in Havelte. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt voor het bestrijden van de eikenprocessierups € 16.000.

Op riolering is sprake van een nadeel van € 123.000. Een groot deel van de investeringen op riolering is doorgeschoven naar de komende jaren, dit om een integrale aanpak in de uitvoering van herinrichtingsplannen mogelijk te maken. De latere uitvoering geeft een lagere compensatie BTW waarmee het nadeel kan worden verklaard.

Sociaal domein (verdeeld over de programma's 3, 4 en 5)

In totaal is er een nadeel van € 1.074.000 op het Sociaal domein. De totale (gerealiseerde) uitgaven voor het Sociaal domein zijn bijna € 2,8 miljoen hoger dan dat er via de integratie uitkeringen beschikbaar is. Daaruit volgt dat alle integratie uitkeringen sociaal domein volledig zijn benut voor de taken in het Sociaal domein. Zie ook het overzicht in de inleiding.

Voor de WMO is het vastgestelde beleid leidend voor de uitgaven. De zorgvraag neemt toe, met name huishoudelijke hulp en individuele begeleiding, terwijl er in het vigerende WMO beleid geen grenzen zijn gesteld aan het toedelen van de zorg. Desondanks zijn de totale kosten ten opzichte van eerdere jaren nauwelijks gestegen, maar doordat budgetten in het verleden gebaseerd zijn op de bijdrage die wij ontvangen vanuit het Rijk en deze naar beneden zijn bijgesteld ontstaat nu een tekort.

Op de maatwerkvoorzieningen WMO, verstrekkingen in natura, is er sprake van een overschrijding van € 618.000. De ontvangen eigen bijdragen van het CAK zijn € 70.000 lager dan begroot. Deze bijdrage zal door de nieuwe wet- en regelgeving verder teruglopen in 2019.

De overschrijding Jeugdzorg wordt voor een groot deel (€ 458.000) veroorzaakt door de dubbele lasten in 2018 vanuit de afspraken rond solidariteit. Daarnaast zijn door inzet zwaardere zorg, de zorgkosten toegenomen ten opzichte van 2017.

De bestemmingsreserve Sociaal domein bedraagt per ultimo 2018 € 2.923.000. Eerder is besloten deze bestemmingsreserve in 2019 vrij te laten vallen naar de algemene reserve. Deze bestemmingsreserve wordt her bestemd aan diverse projecten.

Programma 6: Ruimtelijke ontwikkeling

Op ruimtelijk beleid is een voordeel van € 446.000. Voor de invoering van de omgevingswet is dit jaar extra budget gevraagd. In de realisatie wordt € 144.000 minder uitgegeven dan begroot, omdat het project met de aanstelling van een projectleider (vanaf 1 juli 2018) later van start is gegaan. De in het bestuursakkoord benoemde extra inspanning op handhaving van € 25.000 is dit jaar nog niet geëffectueerd. De opbrengsten van leges van voor vergunningen zijn € 278.000 hoger dan geraamd, door een stijging van de bouwkosten en een toename van het aantal bouwvergunningen.

Programma 7: Belastingen en financiën

Door de afsluiting van de grondexploitaties Valderse II en Hof van Kalteren en een tussentijdse winst name van Kalterbroeken en Zorgvlied is een positief resultaat gehaald van € 347.000.

Bij het product Gemeentelijke eigendommen is een overschot van € 108.000. Er is voor ruim €28.000 aan extra inkomsten gerealiseerd op verkoop van gronden en voor de herontwikkeling van de Valderseweg is een bedrag van € 50.000 ontvangen welke niet in de raming was opgenomen.

Op de algemene baten en lasten is er een voordeel van € 191.000. Bij de decembercirculaire 2018 zijn door het Rijk een aantal taken afgerond en afgerekend. Hierdoor zijn er gelden teruggevloeid in de algemene uitkering. Verder is de hogere vergoeding aan raadsleden gecompenseerd in de vorm van een decentralisatie uitkering en zijn er extra financiële middelen ontvangen voor armoede en energiebesparende maatregelen.

Bij de personeelslasten binnendienst is vanwege de organisatieontwikkeling € 86.000 aan vacatureruimte overgebleven. In het kader van organisatieontwikkelingen is een deel van de geplande ICT bestedingen uitgesteld (€ 100.000). Per abuis is bij de Najaarsrapportage 2018 een bedrag van € 20.000 niet overgeheveld voor informatiebeveiliging. Dit bedrag valt nu vrij ten gunste van het resultaat.

Mutatie op de reserves

Voor de bouw van sportaccommodatie en ontmoetingsruimte Stad en Esch Diever was op basis van diverse raadsvoorstellen een investering geraamd van € 1.944.000. Daarbij is besloten tot een onttrekking aan de algemene reserve. Dat was verwerkt in de programma's 3 en 5. Door gewijzigde regels over de verwerking van activa is deze onttrekking niet geoorloofd. De verwerking daarvan is nu hier meegenomen. Per saldo is het effect van deze correctie resultaat neutraal.

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2017	Raming 2018 voor wijziging	Raming 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Lokale heffingen:				
- onroerende zaakbelastingen	3.017	3.081	2.873	2.808
- forensenbelasting	623	627	627	620
- toeristenbelasting	817	821	821	821
Algemene uitkeringen	27.874	28.240	28.480	28.649
Dividend	890	815	917	938
Saldo financieringsfunctie	522	-5	-	-11
Overige algemene dekkingsmiddelen	-122	-116	6	42
	33.621	33.463	33.724	33.867

In de paragraaf lokale heffingen wordt nader ingegaan op de lokale heffingen. De algemene uitkeringen zijn gebaseerd op de decembercirculaire van 2018. Het dividend is lager dan 2016 als gevolg van de verkoop van de aandelen van Enexis lening C en een deel van de lening Vitens. Het saldo financieringsfunctie is vanaf 2018 verantwoord onder de overhead.

De incidentele baten en lasten zijn hieronder toegelicht.

Bedragen in € 1.000, min is nadeel

Incidentele baten en lasten	Programma	2018
<u>Incidentele baten</u>		
Verkoop OBS Eemster	7	248
Teruggaaf omzetbelasting bouw brede school "de Twingel"	7	117
Verkoop gronden en overhoeken	7	28
Boekwinst uit grondexploitaties	7	377
Totaal incidentele baten		770
<u>Incidentele lasten</u>		
Investeringsbijdrage w Old Forward	3	31
Bedrijvenregeling	4	300
Integrale toegang en implementatieplan IGSD	4	22
Haalbaarheidsonderzoek dorps huis Havelte	5	42
Herstructureringsubsidie Over Entinghe Dwingeloo	5	26
Cofinanciering Experience Huis van Weldadigheid	6	200
Verkoop OBS Eemster	7	276
Totaal incidentele lasten		897
Saldo incidentele baten en lasten		-127

Onvoorzien

Gedurende het boekjaar zijn er geen onvoorziene kosten geweest die verantwoord dienen te worden.

Wet normering topinkomens

Het BBV schrijft voor dat de salarissen van de griffier en gemeentesecretaris inzichtelijk zijn in verband met de wet normering topinkomens. Onderstaande tabel geeft het overzicht weer. Beide salarissen komen niet boven de normering van het topinkomen uit.

Bedragen in €

Functiegegevens	R.J. van der Veen	N.L.J.J. Dusink
	Griffier	Gemeentescretaris
Aanvang en einde functie vervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	0,89	1,0
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
(fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	70.061	94.045
Beloningen betaalbaar op termijn	11.095	15.157
Totaal bezoldiging in het kader van de WNT	81.156	109.202
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
Totale bezoldiging	81.156	109.202
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functie vervulling 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	79.669	99.067
Beloningen betaalbaar op termijn	11.055	15.193
Totaal bezoldiging in het kader van de WNT	90.724	114.260
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	181.000

Bijlage 1. Taakveldenoverzicht

Dee| B JAARREKENING

Taakveld/product	Raming 2018 vóór wijziging				Raming 2018 ná wijziging				Realisatie 2018			
	Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo	
	Bedragen x € 1.000											
4. Onderwijs	-135	1.631	1.495		-169	1.556	1.386		-173	1.425	1.252	
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	10	10		-	10	10		-	10	10	
4.2 Onderwijshuisvesting	-77	736	659		-66	740	674		-35	719	684	
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-58	885	827		-104	806	702		-138	697	558	
5. Sport, cultuur en recreatie	-261	4.541	4.280		-231	5.446	5.215		-155	4.530	4.375	
5.1 Sportbeleid en activering	-20	205	185		-20	205	185		-	219	219	
5.2 Sportaccommodaties	-158	1.209	1.050		-117	1.838	1.721		-118	870	752	
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	271	271		-	399	399		-	384	384	
5.4 Musea	-	42	42		-	42	42		-	27	27	
5.5. Cultureel erfgoed	-41	260	219		-47	481	434		-19	434	415	
5.6 Media	-4	377	373		-	380	380		-	380	380	
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-37	2.177	2.140		-47	2.102	2.055		-17	2.217	2.199	
6. Sociaal domein	-3.689	19.516	15.827		-4.053	19.568	15.515		-4.437	20.259	15.823	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-129	3.673	3.544		-129	3.953	3.824		-190	2.999	2.809	
6.2 Wijkteams	-	407	407		-	412	412		-	184	184	
6.3 Inkomensregelingen	-3.156	4.760	1.604		-3.520	4.800	1.280		-3.711	5.064	1.353	
6.4 Begeleide participatie	-	3.057	3.057		-	2.847	2.847		-	2.866	2.866	
6.5 Arbeidsparticipatie	-	680	680		-	648	648		-	722	722	
6.6 Maatwerkvoorzieningen	-4	936	932		-4	936	932		-6	751	745	
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-400	3.203	2.803		-400	3.171	2.771		-332	4.096	3.763	
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	1.697	1.697		-	1.697	1.697		-	2.755	2.755	
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-		-	-	-		-197	-	-197	
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	1.103	1.103		-	1.103	1.103		-	822	822	
7. Volksgezondheid en milieu	-5.330	5.625	295		-5.431	5.655	224		-4.758	5.084	327	
7.1 Volksgezondheid	-	620	620		-	639	639		-	599	599	
7.2 Riolering	-2.899	2.702	-197		-2.899	2.718	-180		-2.184	2.128	-56	
7.3 Afval	-2.164	1.763	-401		-2.265	1.781	-484		-2.291	1.801	-490	
7.4 Milieubeheer	-	129	129		-	106	106		-1	86	85	
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-268	411	144		-268	411	144		-281	470	189	
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-2.292	3.171	879		-4.208	5.460	1.253		-2.916	3.345	429	
8.1 Ruimtelijke ordening	-5	444	439		-20	573	553		-33	429	396	
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-1.892	1.803	-90		-3.837	3.775	-62		-2.249	1.841	-409	
8.3 Wonen en bouwen	-395	924	529		-350	1.112	761		-634	1.075	441	
	-49.765	49.765	-		-56.636	56.636	-0		-55.291	55.291	0	

		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties							
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking siSa - d.d. 10 januari 2019									
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2018	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorscholse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgewoond reserve ultimo (jaar T-1)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04			
			€ 45.255	€ 32.817	€ 7.310	€ 0			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (kosten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		Eindverantwoording Ja/Nee	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 09		
DRE	DRE2C	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe) SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer	1 061701 Gemeente Westerveld	€ 0		€ 0	Nee		
			Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulative totale besteding tot en met jaar T	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 02	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 03	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 05	Hier eventueel opmerkingen o toelichtingen	
			2 101503138-00608541	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 3.874	€ 0	€ 31.828	n.v.t.	
			2 101503141-00607854	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 659.734	€ 0	€ 732.551	n.v.t.	
			3 VVBVD/2017029	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 326.650	€ 0	€ 990.782	n.v.t.	
			4 101602448-00668717	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 499.679	€ 0	€ 508.719	n.v.t.	
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulative besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording Ja/Nee		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 07	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 08	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 11		
			1 201503138-00608541	€ 3.874	€ 0	€ 31.828	Nee		
			2 101503141-00607854	€ 386.602	€ 0	€ 386.602	Nee		
			3 VVBVD/2017029	€ 160.242	€ 0	€ 480.726	Nee		
			4 101602448-00668717	€ 127.940	€ 0	€ 127.940	Ja		

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2017 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit Sisa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06
			1 061701 Gemeente Westerveld Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	€ 3.030.929 Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08	€ 88.371 Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09	€ 282.462 Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10	€ 1.357 Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11	€ 73.850 Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12
			1 061701 Gemeente Westerveld Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13	€ 0 Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14	€ 4.964	€ 784	€ 0	€ 44.773
						1 061701 Gemeente Westerveld	€ 0	

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2018 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G3 / 09			
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017 Besluit	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G3A / 01	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
			1 061701 Gemeente Westerveld	€ 82.554	€ 25.000	€ 28.364	€ 13.147	€ 14.781
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G3A / 07	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10		
			1 061701 Gemeente Westerveld	€ 0	€ 0	€ 0		

Bijlage 3. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

VASTSTELLINGSBLAD

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Westerveld op 2 juli 2019.

de voorzitter,

de griffier,

H. Jager

R.J. van der Veen